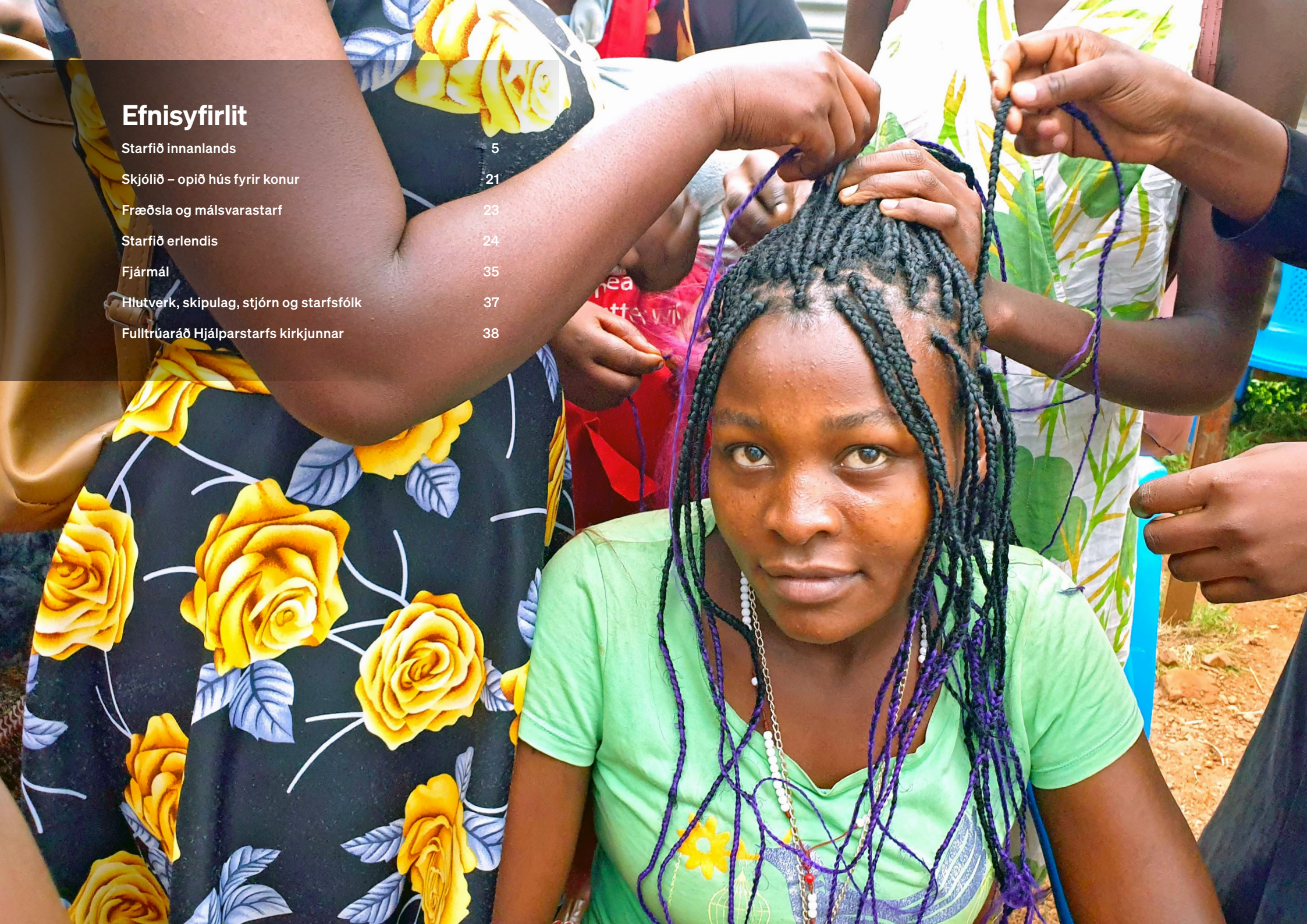

Efnisyfirlit

Starfið innanlands	5
Skjólið – opið hús fyrir konur	21
Fræðsla og málsvarastarf	23
Starfið erlendis	24
Fjármál	35
Hlutverk, skipulag, stjórn og starfsfólk	37
Fulltrúaráð Hjálparstarfs kirkjunnar	38

„Lífið byrjaði
þegar vatnið kom.
Vatn er líf.“

Inngangur

„Lífið byrjaði þegar vatnið kom. Vatn er líf.“ Þessi orð féllu í heimsókn Hjalparstarfsins til Eþíópíu í vor og hafa þau komið reglulega upp í huga minn síðan. Sú er talaði var kona nokkur sem starfsmenn Hjalparstarfsins hittu á einu verkefnasvæða okkar í Sómalífylki, hvar þrálátir þurrkar hafa á undanförunum árum gert líf fólks allt að því óbærilega erfitt.

Þessi kona hefur á undanförunum árum reynt það á eigin skinni að vakna til nýs dags án þeirra grundvallar mannréttinda að hafa aðgang að hreinu vatni. Orð hennar féllu hins vegar við nýja vatnspró sem var grafin stutt frá húsínu hennar og tryggir henni og fjölda annarra vatn langt inn í þurrkatímann.

Verkefni Hjalparstarfsins eru fjölbreytt og þetta er aðeins lítið dæmi um hverju samstarf fólks í tveimur ólíkum menningarheimum getur áorkað. Fyrir mér er þetta einmitt dæmisaga. Þarfir fólks og draumar grundvallast alls staðar á því sama. Að geta séð sér farborða og tryggt velferð barna sinna. Að lifa með reisn. Hér heima á Íslandi, á verkefnasvæðum okkar í þróunarsamvinnu og þar sem mannúðaraðstoð er veitt, er markmiðið með starfinu því alltaf það sama. Að grunnþörfum fólks sé mætt og jafnframt að veita fólki tækifæri til betra lífs.

Í Eþíópíu getur aðgengi að hreinu vatni breytt öllu. Hungurvofunni er haldið í skefjum og betri heilsa er tryggð. En þá er aðeins fátt eitt talið. Að hafa aðgang að nægu vatni skapar grundvöll fyrir nýja drauma, nýja möguleika.

Hér heima á það sama við. Við réttum þeim hjálparhönd sem á þeim tímapunkti eiga fárra kosta vöð. Endurgjöfin sem við fáum eru þó ekki sögur af vatni. Þær fjalla um tilhlökkun í stað kvíða. Þær eru um tækifæri sem voru gripin en fóru ekki forgörðum. Um gleðileg jól.

Þessar sögur eru okkur hvatning til að halda ótrauð áfram.

En okkar starf er aðeins mögulegt vegna stuðnings frá hjartahlýju fólki hér heima á Íslandi sem er umhugað um náunga sinn. Hjalparstarf kirkjunnar nýtur þess að hafa sterkt bakland í Hjalparliðum sem styrkja starfið með reglulegu framlagi, í fólki sem styður starfið með stökum framlögum, í félögum jafnt sem fyrirtækjum, stjórnvöldum og kirkjunni.

Fyrir stuðninginn erum við innilega þakklát.

Bjarni Gíslason,
framkvæmdastjóri Hjalparstarfs kirkjunnar

Mansoor Malik frá samfélagi Ahmadiia-múslíma á Íslandi kom færandi hendi á aðventunni fyrir jólin 2022.

Verkefni innanlands

Starfsár Hjálparstarfs kirkjunnar er frá 1. júlí til 30. júní ár hvert og allar upplýsingar um starfið miðast við starfsárið en ekki almanaksár.

Á nýliðnu starfsári kom skýrt í ljós að sem fyrr eru það einstæðir foreldrar, örorkulífeyrisþegar og innflytjendur sem verst standa þegar kemur að fátækt á Íslandi. Þetta er rauði þráðurinn í nýrri skýrslu forsætisráðherra, sem ber heitið Fátækt og áætlaður samfélaglegur kostnaður, þar sem segir meðal annars að um 9.000 börn hafi talist undir lágtekjumörkum árið 2020 en alls reiknast 47.795 einstaklingar undir nefndum mörkum þegar tekið hefur verið tillit húsnæðisstuðnings og barnabóta.

Niðurstöður skýrslunnar eru í öllum aðal atriðum staðfesting á því sem starfsfólk Hjálparstarfsins upplifir í sínum störfum dag frá degi. Þannig kemur þróun efnahagsmála undanfarin misseri hvað verst við þann hóp sem til Hjálparstarfsins leitar að öllu jöfnu. Ógnarhár húsnæðiskostnaður er viðvarandi vandamál auk þess sem aukinn eldsneytiskostnaður og dýrari matarkarfa hittir þennan hóp sérstaklega illa fyrir.

Neyðaraðstoð vegna fátæktar

Neyðaraðstoð Hjálparstarfs kirkjunnar felst fyrst og fremst í því að fólk sem býr við kröpp kjör fær inneignarkort fyrir matvöru en einnig er veitt aðstoð vegna kaupa á lyfjum og foreldrar barna og unglinga fá aðstoð svo börnin verði síður útsett fyrir félagslegri einangrun sökum efnaleysis. Hjálparstarfið hefur hins vegar dregið úr almennri fataúthlutun.

Faglegt mat félagsráðgjafa Hjálparstarfsins liggur til grundvallar þegar ákvörðun um efnislegan stuðning er tekin. Umsækjendur eru að öllu jöfnu beðnir um að mæta til viðtals við félagsráðgjafa með gögn um tekjur og útgjöld frá síðustu mánaðamótum og aðstoð er veitt þegar kaupmáttur ráðstöfunartekna er undir viðmiði Hjálparstarfsins um lágmarksfjárhæð til framfærslu.

Starfsárið 2022 – 2023 fjölgaði umsækjendum í heild töluvert eða um 12,1% og aðstoðarbeiðnum fjölgaði um níu prósent miðað við starfsárið 2021 – 2022.

Starfsárið 2021 – 2022 fækkaði umsækjendum hins vegar um átta prósent og umsóknarskiptum um 16% frá starfsárinu þar á undan. Fjöldi umsækjenda var 2.438 á síðasta starfsári eða nálægt því sá sami og starfsárið 2019 – 2020 en þá var fjöldi umsóknarbeiðna töluvert fleiri eða 4.787 miðað við 4.290 á nýliðnu starfsári.

Þegar rýnt er í tölfræði Hjálparstarfsins um framfærslu umsækjenda sem sóttu um efnislega aðstoð sést greinilega hvaða hópar eru í mestri þörf. Það eru þau sem reiða sig á örorku- og atvinnuleysisbætur til framfærslu auk þeirra sem fá aðstoð síns sveitarfélags. Flestir eða 33,7% höfðu framfærslu af örorkulífeyri samanborið við 31,9% á fyrra starfsári.

Þegar horft er til fyrri ára teiknast upp nákvæmlega sama mynd. Þó skal sérstaklega tekið til þess að 13,5% umsækjenda sem til Hjálparstarfsins leita höfðu atvinnu, sem þó dugði ekki til. Starfsárið á undan var þessi hópur 10,8% af þeim sem leituðu eftir efnislegri aðstoð og starfsárið 2020-2021 voru það 8,4% sem þetta átti við um.

Flestir sem leituðu til Hjálparstarfsins eða 68,5% leituðu aðstoðar í aðeins eitt skipti á starfsárinu 2022-2023. Flestir, eða 32,3 % voru á aldrinum 30-39 ára, konur voru 70,6% umsækjenda og flestir eða 47% voru einstæðir lögheimilisforeldrar.

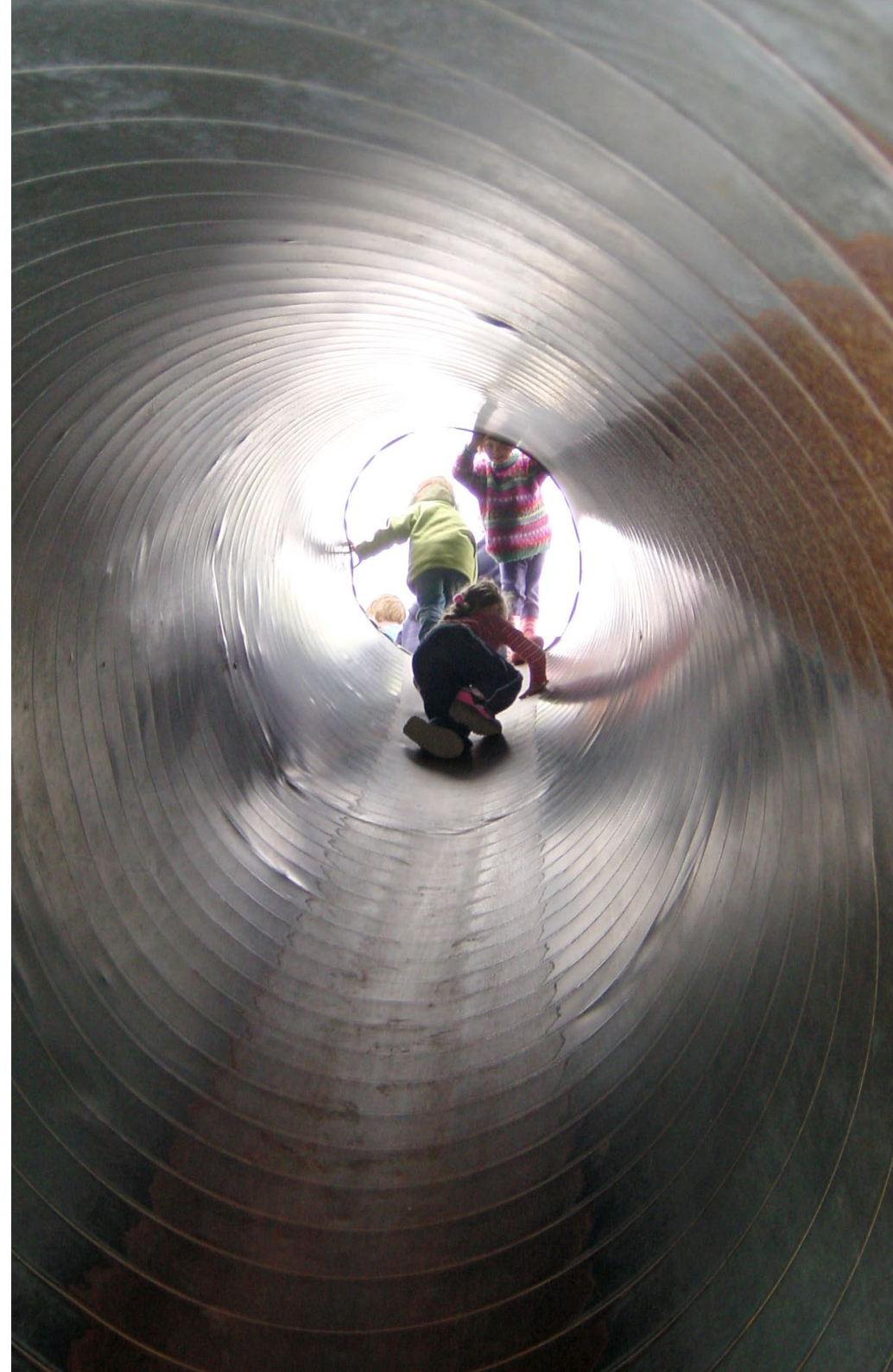
Af þeim sem leituðu til Hjálparstarfsins bjuggu 58,8% í leiguíbúð eða leiguherbergi á almennum markaði og 62,2% bjuggu á höfuðborgarsvæðinu. Alls voru 21% umsækjenda sem bjuggu í félagslegu leiguhúsnæði en 8,6% bjuggu í eigin húsnæði. Af þeim sem leituðu aðstoðar voru 61% með íslenskt ríkisfang.

Athyglisvert er fjölskyldur sem leituðu aðstoðar hjá Hjálparstarfinu í fjögur skipti eða oftar á starfsárinu voru mjög nærri því sem var á starfsárinu á undan, eða 289 talsins. Á síðasta starfsári voru fjölskyldurnar 281 sem var mikil fjölgun frá starfsárinu 2019-2020 þegar þær voru 213.

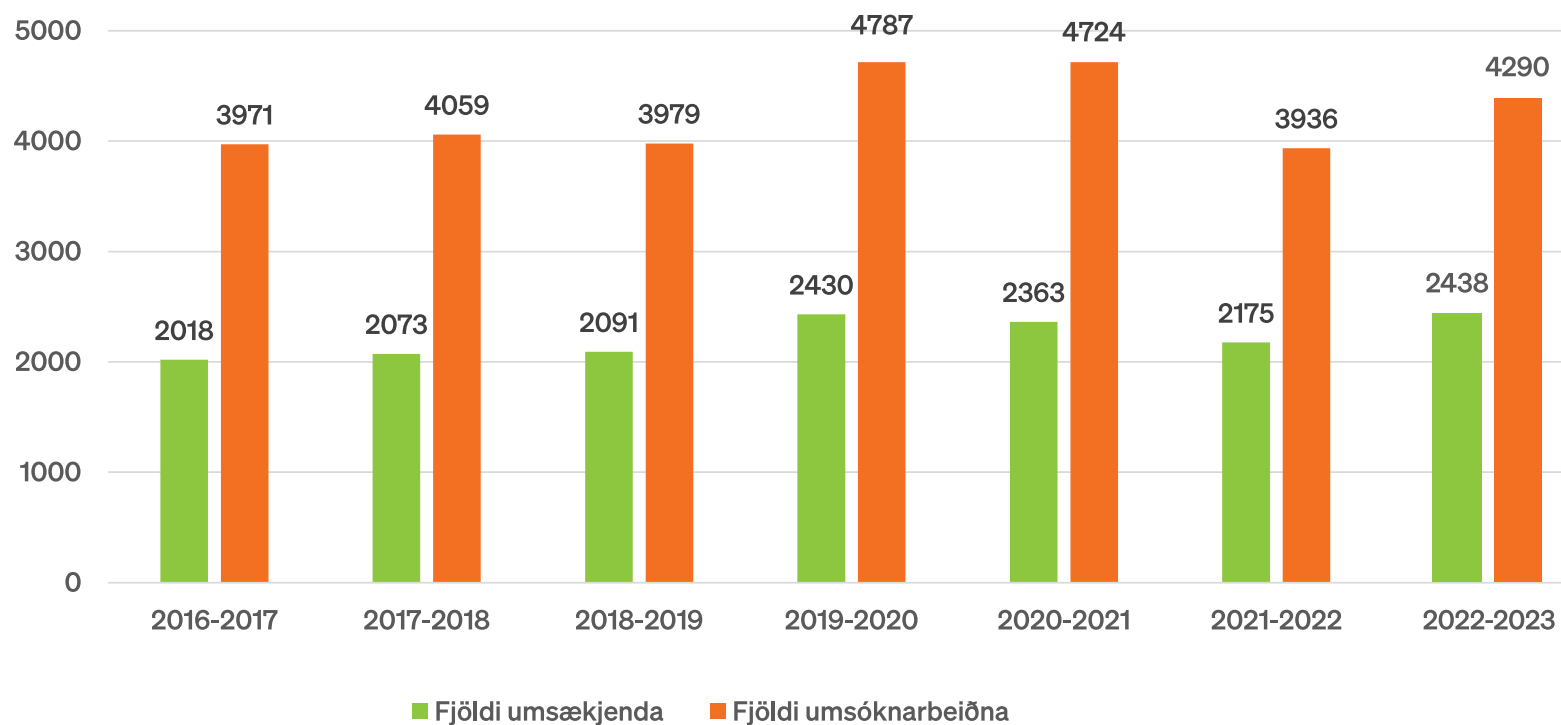
Sú ályktun var dregin í starfsskýrslu starfsársins 2021 – 2022 að svo virtist sem að einstæðir lögheimilisforeldrar og barnafjölskyldur á aldrinum 30 – 39 ára, fólk sem hefur framfærslu af fjárhagsaðstoð sveitarfélaga, fólk sem býr í leiguhúsnæði á almennum leigumarkaði á höfuðborgarsvæðinu og fólk sem er með íslenskt jafnt sem erlent ríkisfang sé verst stadd í íslensku samfélagi. Niðurstöður nýliðins starfsárs breyta þessari mynd ekki svo séð verði.

Neyðaraðstoð Hjálparstarfsins

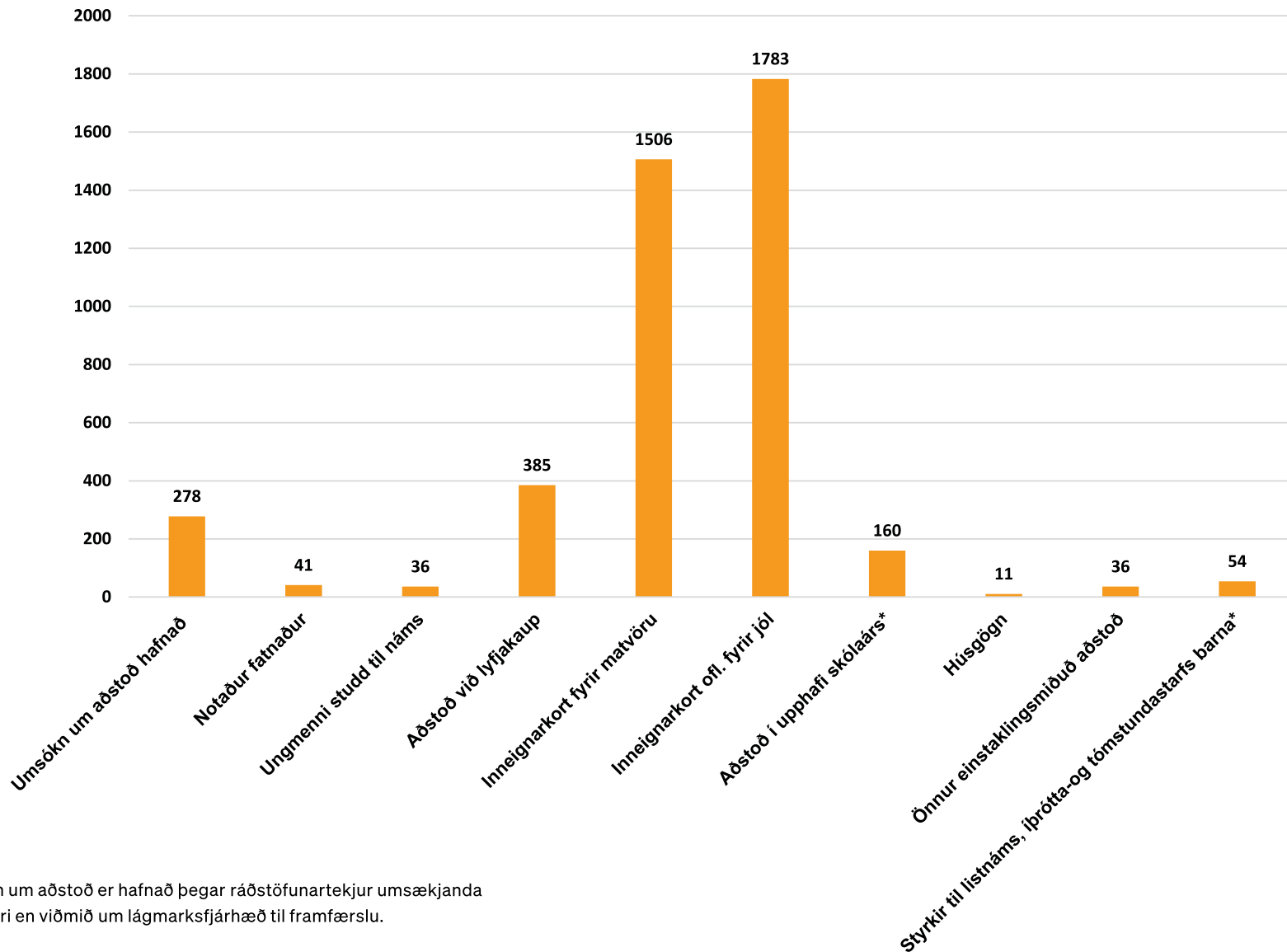
Á næstu síðum er yfirlit yfir þá efnislegu aðstoð sem Hjálparstarf kirkjunnar veitti á starfsárinu 2022 – 2023. Upplýsingarnar eru unnar upp úr skráningarkerfi félagsráðgjafa Hjálparstarfsins sem var tekið í notkun vorið 2020. Upplýsingarnar eru ekki tæmandi en yfirlitið veitir góða innsýn í eðli og umfang aðstoðar sem veitt var og stöðu þeirra sem aðstoðar leituðu. Við vinnslu gagna var í hvívetna hugað að persónuvernd.

Fjöldi umsækjenda og fjöldi skipta sem fólk leitaði eftir efnislegri aðstoð hjá Hjálparstarfi kirkjunnar. Breyting milli starfsára

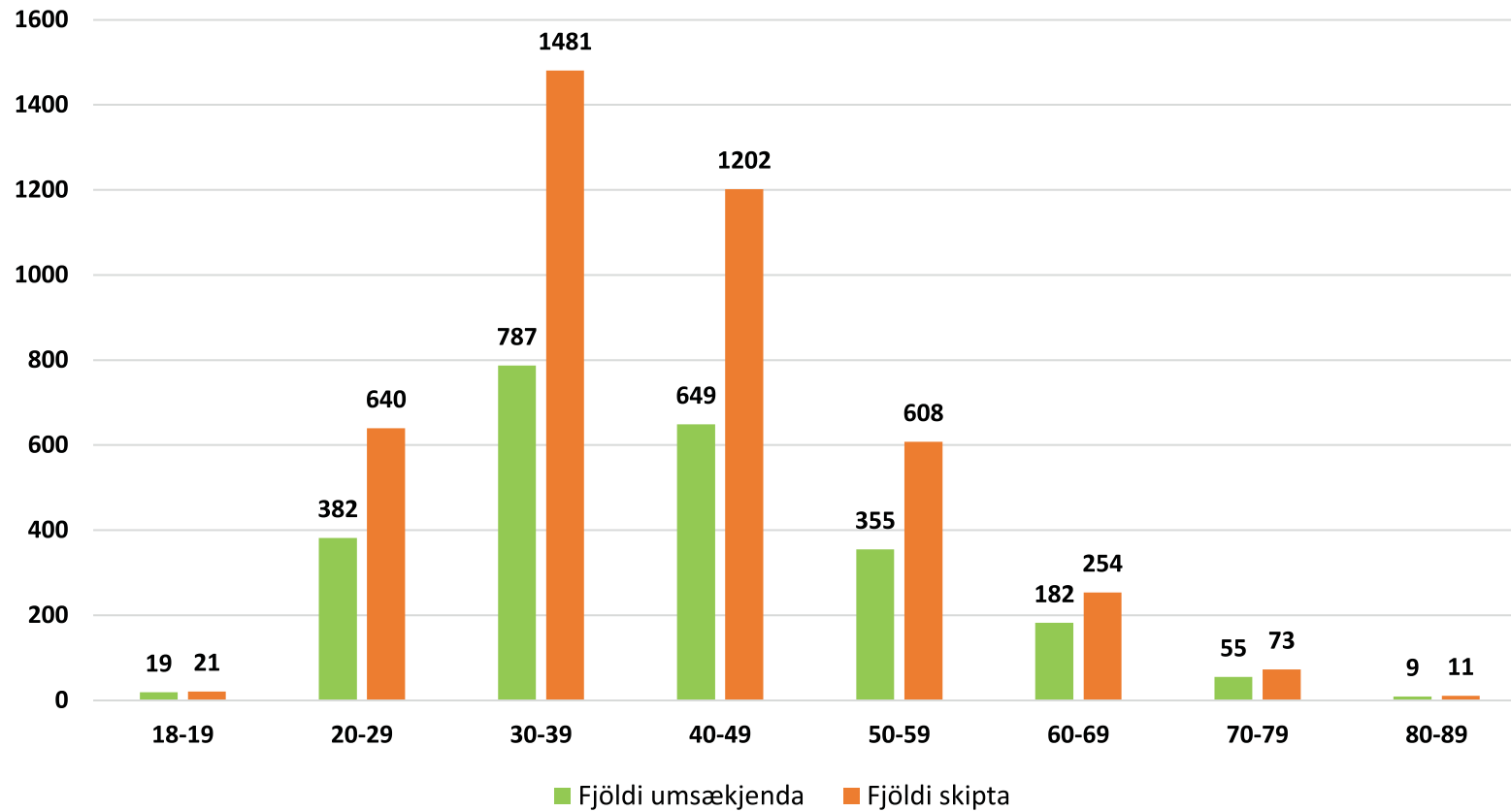

Tegund afgreiðslu um efnislega aðstoð starfsárið 2022-2023

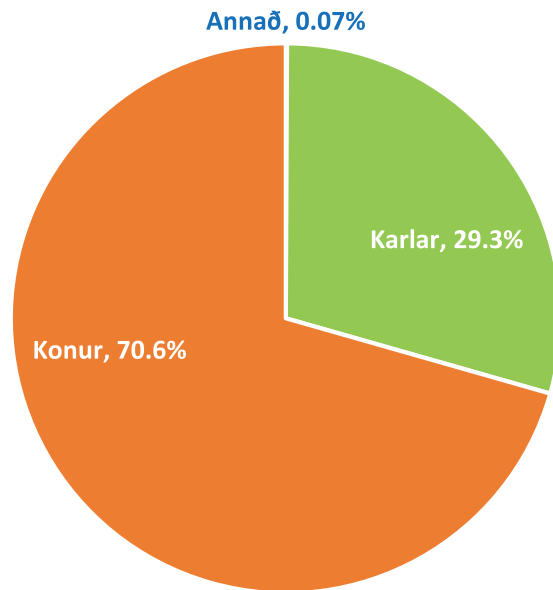

* Umsókn um aðstoð er hafnað þegar ráðstöfunartekjur umsækjanda eru hærri en viðmið um lágmarksfjárhæð til framfærslu.

Aldursdreifing umsækjenda og fjöldi umsókna innan hvers aldurshóps 2022-2023

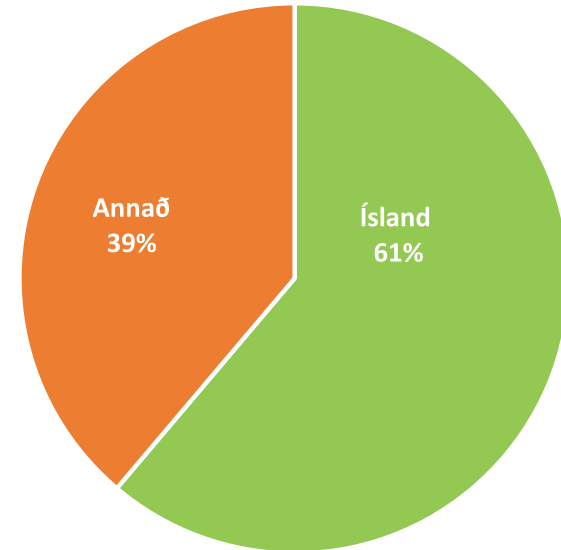

Kyn umsækjenda um efnislega aðstoð

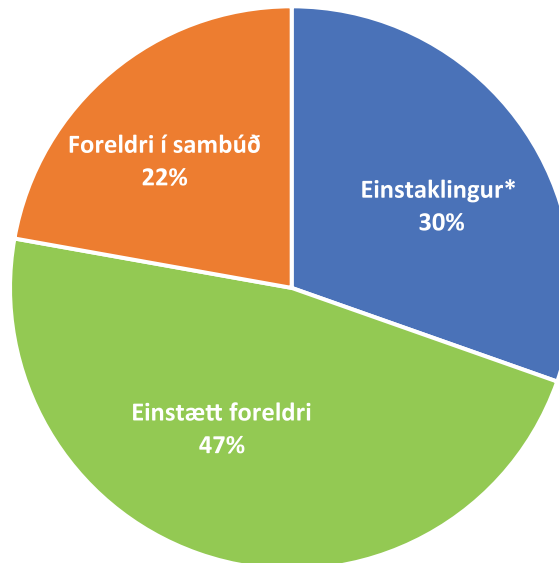

Af þeim 2437 sem leituðu aðstoðar hjá Hjálparstarfinu voru 948 með erlent ríkisfang

Þjóðerni umsækjenda

Fjölskyldugerð umsækjenda

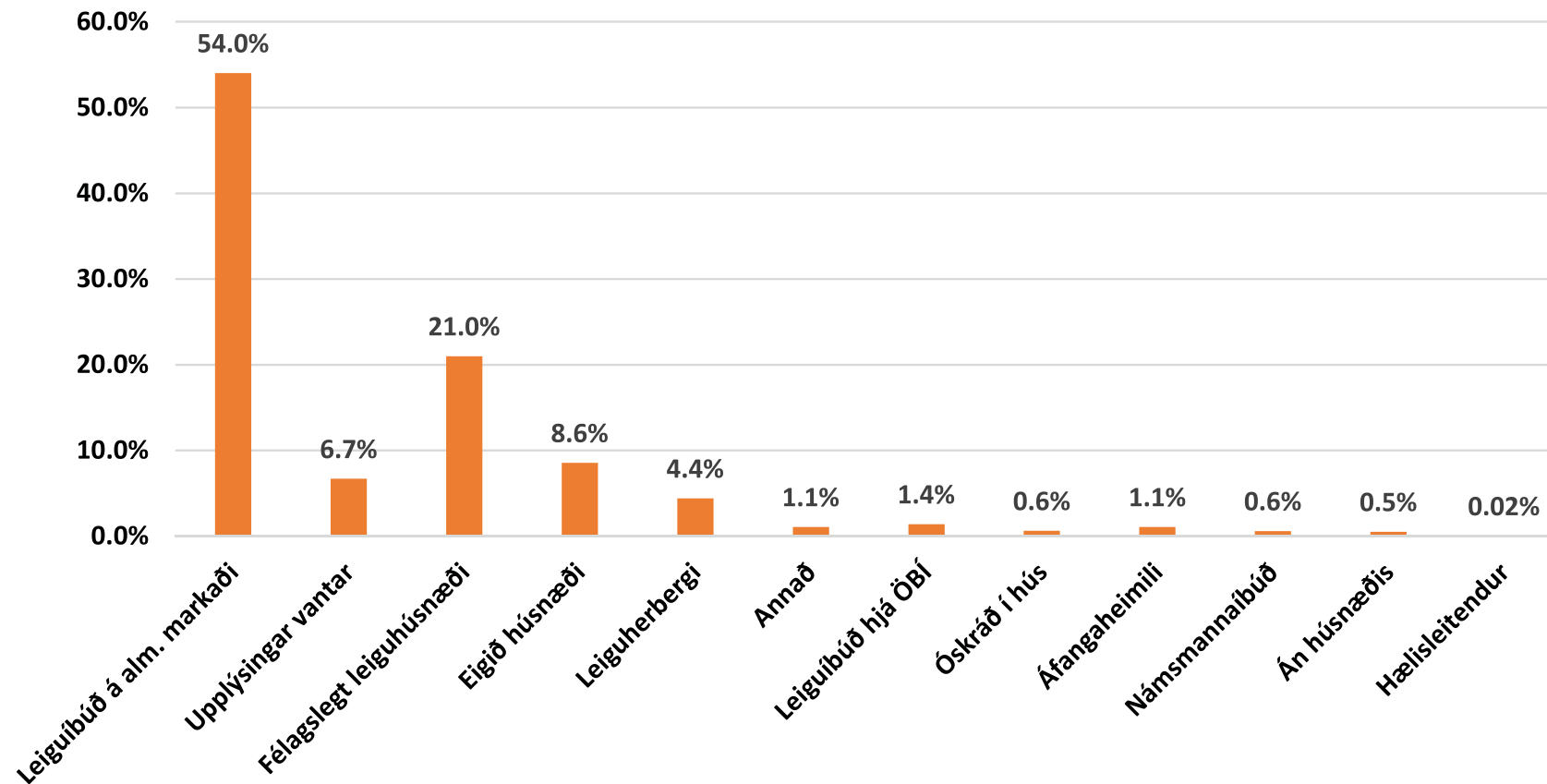

* Þess ber að geta að í skráningarkerfi Hjálparstarfsins eru einstæðir foreldrar barna sem eiga lögheimili annars staðar skráðir sem einstaklingar.

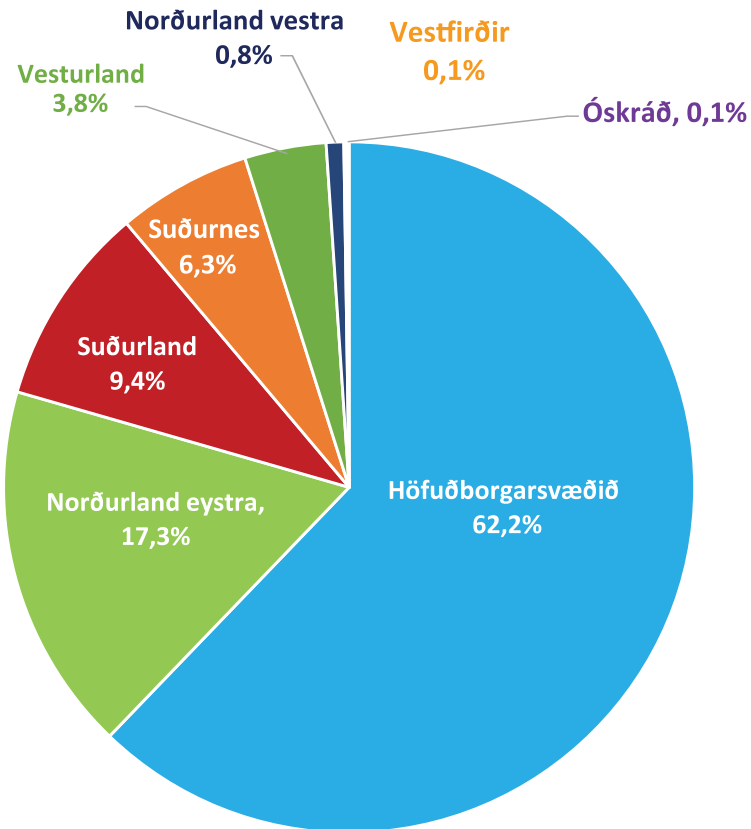
Þjóðerni umsækjenda annað en íslenskt starfsárið 2021-2022

 Pólland.....133	 Níger.....6	 Egyptaland.....2	 Írland.....1
 Óskráð.....123	 Jemen.....5	 Gínea.....2	 Ísrael.....1
 Venesúela.....118	 Perú.....5	 Grænhöfðaeyjar.....2	 Ítalía.....1
 Úkranía.....94	 Portúgal.....5	 Indland.....2	 Jórdanía.....1
 Sýrland.....88	 Úganda.....5	 Kólumbía.....2	 Kasakstan.....1
 Afganistan.....44	 Gana.....4	 Líbanon.....2	 Mexikó.....1
 Nígería.....40	 Kenía.....4	 Pakistan.....2	 Mið-Afríkulyðveldið.....1
 Írak.....36	 Makedónía.....4	 Spánn.....2	 Miðbaugs-Gínea.....1
 Palestína.....32	 Rússland.....4	 Srí Lanka.....2	 Serbía.....1
 Íran.....28	 Líbía.....3	 Tékkland.....2	 Svíþjóð.....1
 Rúmenía.....28	 Súdan.....3	 Bretland.....1	 Tyrkland.....1
 Marokkó.....22	 Taíland.....3	 Finnland.....1	 Ungverjaland.....1
 Litháen.....14	 Túnis.....3	 Frakkland.....1	 Víetnam.....1
 Filippseyjar.....13	 Þýskaland.....3	 Grikkland.....1	
 Sómalía.....13	 Alsír.....2	 Haítí.....1	
 Lettland.....11	 Bandaríkin.....2	 Hondúras.....1	
 Albanía.....6	 Danmörk.....2	 Hvíta-Rússland.....1	

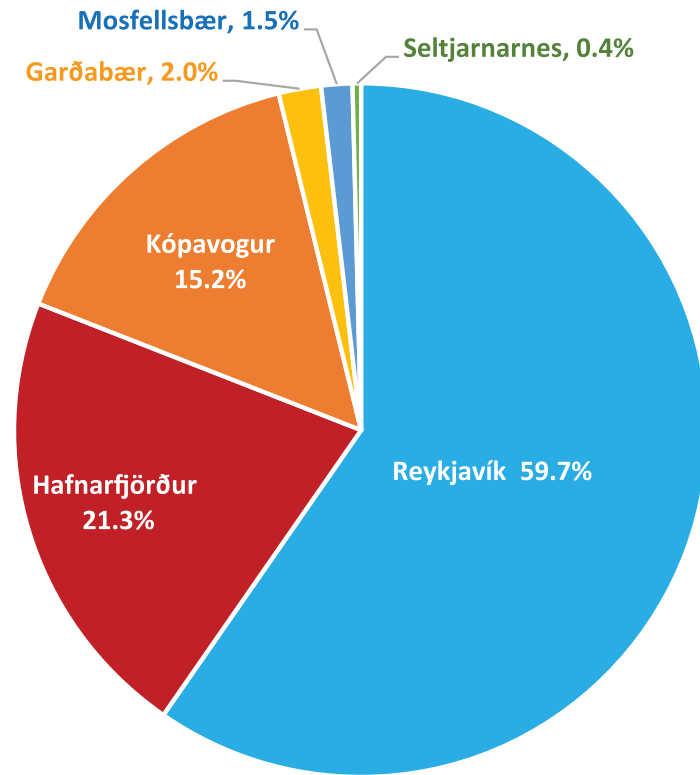
Húsnæðiskostur umsækjenda um efnislega aðstoð starfsárið 2022-2023

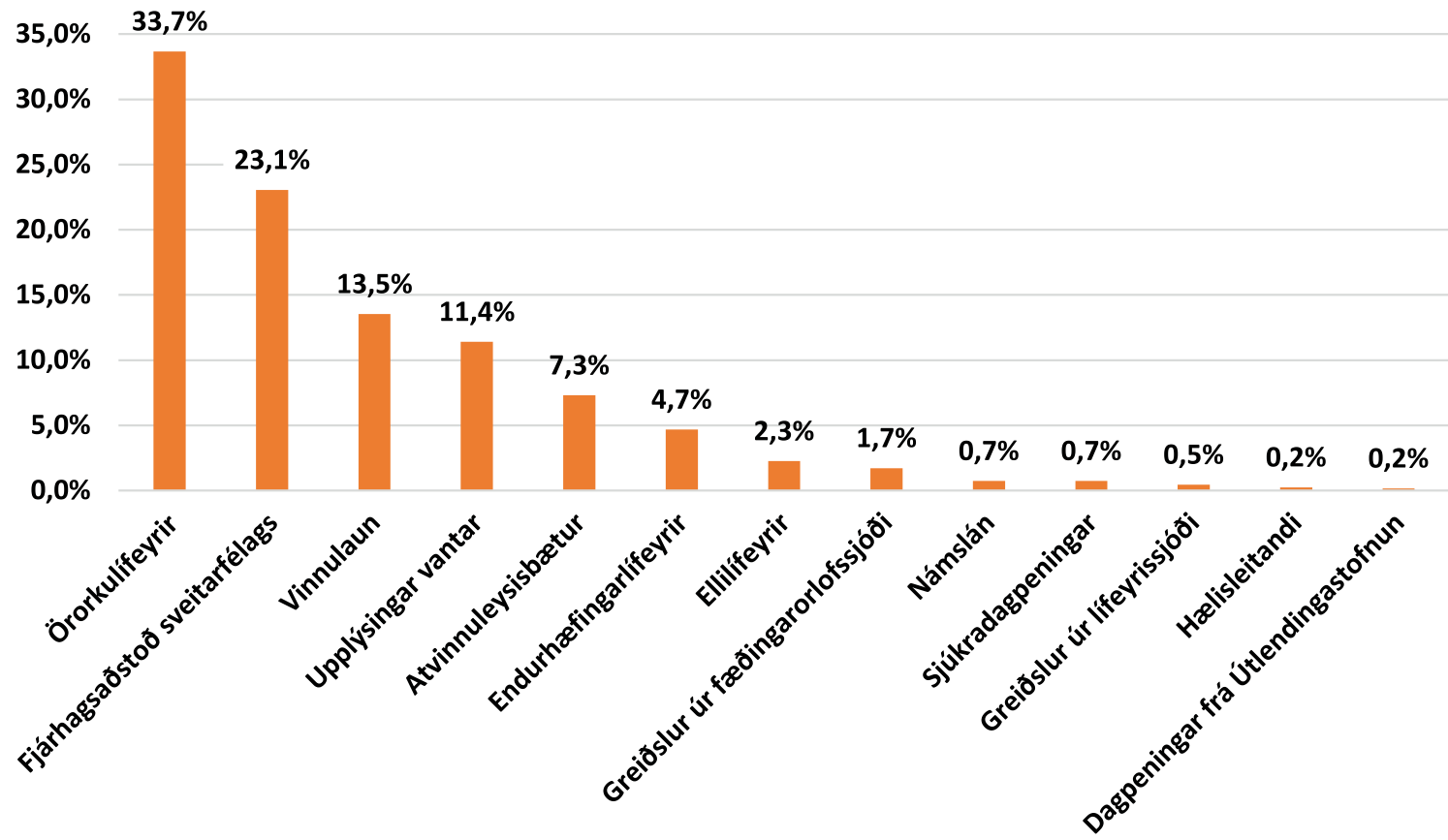
Búsetusvæði umsækjenda

Höfuðborgarsvæðið

Framfærslugrunnur umsækjenda um efnislega aðstoð

Inneignarkort fyrir matvöru

Neyðaraðstoð Hjálparstarfs kirkjunnar felst fyrst og fremst í því að fólk fær inneignarkort í matvöruverslunum en mikil valdefling felst í því að fólk versli sjálfst þær nauðsynjar sem það þarf í stað þess að bíða í röð eftir matarpoka sem aðrir hafa fyllt.

Félagsráðgjafar Hjálparstarfsins ákveða upphæðina sem lögð er inn á inneignarkortið og hversu oft umsækjandi fær inneign á kortið á ákveðnu tímabili. Ef umsækjandi hefur þörf fyrir áframhaldandi aðstoð að tímabilinu liðnu býðst honum að koma aftur með uppfærð gögn um tekjur og útgjöld.

Á starfsárinu 2022 – 2023 breytti Hjálparstarfið í tvígang viðmiði sínu um lágmarksfjárhæð til framfærslu vegna verðhækkana og hækkaði einnig viðmiðunarupphæðir á inneignarkortum fyrir matvöru. Aðstoð sem veitt var tók eftir sem áður mið af fjölskyldugerð og aðstæðum hvers og eins.

Á starfsárinu 2022 - 2023 fengu 2.092 fjölskyldur inneignarkort fyrir matvöru í samtals 3.289 skipti, þar af í 1.783 skipti í aðdraganda jóla en til samanburðar fengu 1.931 fjölskylda inneignarkort í samtals 3.087 skipti á starfsárinu 2021 – 2022, þar af í 1.570 skipti í desember.

Þannig fjölgaði þeim sem fengu inneignarkort fyrir matvöru á starfsárinu 2022 – 2023 um 8,3% miðað við árið á undan en umsóknarskiptum um inneignarkort fjölgaði um 6,5%. Miklu munar þar um fjölgun milli ára í desember.

Aðstoð við lyfjakaup

Hjálparstarf kirkjunnar aðstoðar fólk í félagslegri neyð með því að hafa milligöngu um lyfjakaup vegna slysa eða veikinda. Ekki er unnt að veita aðstoð eftir að lyf eru keypt og aðstoð er ekki veitt við kaup á lyfjum sem eru á lista Lyfjastofnunar yfir ávana- og fíknilyf.

Á starfsárinu 2022 – 2023 nutu 241 einstaklingar um land allt aðstoðar við lyfjakaup í 385 skipti en það er 30 skipti færri en á starfsárinu 2021 – 2022 þegar 275 einstaklingar fengu þessa aðstoð í 415 skipti.

Notaður fatnaður

Fatamiðstöð Hjálparstarfs kirkjunnar þar sem fólk gat sótt sér vel með farinn fatnað án endurgjalds var lokað í nokkurn tíma á starfsárinu 2021 – 2022 vegna sóttvarna í heimsfaraldri. Þá var ákveðið að takmarka mjög móttöku fatnaðar og húsbúnaðar frá almenningi og að breyta fyrirkomulagi á fataúthlutun á þann veg að framvegis yrði eingöngu tekið við vetrarfátnaði sem yrði aðallega til úthlutunar í upphafi skólaárs. Látið var af vikulegri fataúthlutun á þriðjudagsmorgnum með aðstoð sjálfboðaliða en félagsráðgjafar aðstoða áfram fólk í sárri neyð.

Á starfsárinu fengu þó fjölskyldur notaðan fatnað hjá Hjálparstarfinu í samtals 41 skipti. Til samanburðar sótti fólk sér fatnað hjá Hjálparstarfinu í 106 skipti starfsárið 2021 – 2022.

Hann Elmar litli kom færandi hendi á aðventunni og vildi gefa fátæku barni leikfang.

Jólaaðstoð

Hjálparstarf kirkjunnar leggur ríka áherslu á að aðstoða fjölskyldufólk sem býr við kröpp kjör fyrir jólin svo það geti gert sér dagamun yfir hátíðirnar. Aðstoðin tekur mið af aðstæðum hvers og eins og er fyrst og fremst í formi inneignarkorta fyrir matvöru en fólk í brýnni þörf fær einnig vel með farinn sparifatnað eða inneignarkort fyrir fatnaði.

Barnafjölskyldur fá aðgöngumiða í leikhús og/eða kvikmyndahús og inneignarkort á veitingastöðum sem eru vinsælir meðal barna og unglinga. Foreldrar njóta einnig aðstoðar svo börnin geti fengið jólagjafir sem þau hafa sett á óskalistann.

Alls fengu fjölskyldur um land allt inneignarkort og fleira í 1.783 skipti fyrir jólin 2022 samanborið við 1.570 skipti á fyrra starfsári. Fjöldi barna að baki þessara umsókna um jólaaðstoð var 2.273. Eins sýnir greining úr gagnagrunni félagsráðgjafa Hjálparstarfsins að af þeim þeim sem fengu jólaaðstoð voru 898 umsóknir frá fólki sem leigir á almennum markaði eða 54,4%. Af þessum 898 umsóknum var tæpur helmingur frá einstæðum foreldrum eða 46%. Þar af eru einstæðar mæður 348 eða 84% og einstæðir feður 64 eða 16%. Þegar allir flokkar leiguúrræða eru teknir saman má sjá að tæp 75% allra umsækjenda eru á leigumarkaði og segir sitt um hversu stórt hlutverk húsnæðiskostnaður leikur í lífi þeirra sem eru í mestum fjárhags- og félagslegum vanda á íslensku samfélagi. Þetta er gömul saga og ný. Segja má að fólk sé að glíma við sömu gömlu draugana ár frá ári.

Utan höfuðborgarsvæðisins var aðstoðin veitt í góðu samstarfi við Hjálpræðisherinn, Mæðrastyrksnefndir, Rauða krossinn og kirkjusóknir víðs vegar um landið. Þá er vert að nefna ómetanlegt vinnuframlag sjálfboðaliða Hjálparstarfsins í desember.

Aðstoð við börn og unglinga

Foreldrar grunnskólabarna sem búa við kröpp kjör hafa mörg undanfarin ár leitað stuðnings hjá Hjálparstarfi kirkjunnar við að útbúa börnin í skólann. Sveitarfélögin í landinu útvega skólagögn án endurgjalds og tók aðstoð

Hjálparstarfsins breytingum samkvæmt því. Stuðningurinn á starfsárinu fólst í því að aðstoða barnafjölskyldur sem höfðu ekki efni á að kaupa skólatöskur, hlýjan vetrarfatnað, íþróttabúnað og fleira sem til féll í upphafi skólaárs og yfir veturinn.

Samtals fékk foreldri fleiri en 300 grunnskólabarna fyrir þau skólatöskur, ritföng og nestisbox í upphafi skólaárs haustið 2022. Foreldrar 152 barna og unglunga yngri en 18 ára fengu styrk á síðasta starfsári til þess að stunda íþróttir, listnám og tómstundastarf með jafnöldrum sínum. Á starfsárinu fengu auk þess börn og foreldrar þeirra árskort í húsdýragarðinn.

Framtíðarsjóður er sérstakur sjóður Hjálparstarfs kirkjunnar sem notaður er til að styrkja ungmenni til náms sem gefur þeim réttindi til starfs eða veitir þeim aðgang að lánshæfu námi. Sjóðurinn hefur verið til frá árinu 2006 en markmiðið með styrkveitingu úr honum er að rjúfa vítahring stuttrar skólagöngu, lágra launa og fátæktar. Á starfsárinu nutu 36 ungmenni styrks úr sjóðnum til greiðslu skólagjalda og fyrir bóka- og efniskostnaði í 11 framhaldsskólum í sex sveitarfélögum.

Ráðgjöf

Einstaklingsmiðuð nálgun og notendastýrð þjónusta eru lykilverkfæri félagsráðgjafa Hjálparstarfs kirkjunnar sem leggja höfuðáherslu á að hlusta á og ræða við einstaklingana sem til þeirra leita og vinna með þeim á forsendum þeirra sjálfra. Félagráðgjafarnir benda jafnframt á úrræði í samfélaginu sem kunna að gagnast fólki við að takast á við erfiðar aðstæður.

Á starfsárinu veittu félagsráðgjafar Hjálparstarfsins fólki af 66 mismunandi þjóðernum ráðgjöf og efnislegan stuðning. Sem fyrr var þjónustan þung í vöfum vegna tungumálaörðuleika umsækjenda af erlendu þjóðerni og þekkingarleysi þeirra á íslensku samfélaginu. Því var mikil þörf fyrir ráðgjöf og leiðsögn um félagsþjónustu sveitarfélaga og um réttindi og skyldur fólks í mismunandi aðstæðum.

Valdefling og aukin virkni fólks í félagslegri neyð

Efnislegur stuðningur er nauðsynlegur til þess að svara brýnni þörf fólks í félagslegri neyð en til þess að fólk komist út úr vítahring fátæktar og félagslegrar einangrunar þarf að takast á við aðstæður á heildrænan hátt.

Með það að markmiði að stuðla að aukinni virkni fólks í félagslegri neyð skipuleggja félagsráðgjafar Hjálparstarfs kirkjunnar reglulega sjálfstyrkingarnámskeið og hópastarf í samráði við þá sem leita aðstoðar hjá stofnuninni.

Saumó - tau með tilgang

Verkefnið á upphaf sitt að rekja til ársins 2017 og er fyrir konur úr hópi innflytjenda, flóttafólks og hælisleitenda sem eru útsettar fyrir félagslegri einangrun. Konurnar endurvinna efni sem almenningur hefur gefið og læra að sauma úr því margvíslega nytjahluti. Í lok saumavinnunnar borða konurnar saman hádegismat og kynnast betur en þær koma víða að og hafa ólíkan bakgrunn. Verkefnið stuðlar þannig að aukinni virkni kvennanna og félagsskap þeirra í milli um leið.

Verkefnið er unnið í samvinnu við Hjálpræðisherinn og hittist hópurinn upphaflega einu sinni í viku. Vegna mikillar eftirspurnar var hins vegar ákveðið fyrir starfsárið 2021 – 2022 að skipta hópnum í tvennt, og komu konurnar saman á mánudögum og fimmtudögum. Félagráðgjafi Hjálparstarfsins hafði umsjón með mánudagshópnum en Hjálpræðisherinn í Reykjavík sá um samveruna á fimmtudögum.

Á nýliðnu starfsári var gengið skrefinu lengra; starfið aukið og samverustundum hópsins fjölgað í þrjár á viku. Vegna aukins umfangs verkefnisins var Hildur Loftsdóttir ráðin sem verkefnastýra Hjálparstarfsins og hóf hún störf í janúar síðastliðnum. Til viðbótar við saumavinnuna var í vetur tekin upp íslenskukennsla, skartgripagerð og fjölbreyttari hannyrðir og til dæmis læra konurnar að hekla. Starfið er sett upp sem námskeið sem lýkur með útskrift.

Á starfsárinu 2022 – 2023 mættu að meðaltali 20 konur og börn þeirra í hvert skipti. Eins og áður sagði koma konurnar víða að en flestar eru konur frá Afganistan, Nígeríu og Venesúela.

Stattu með sjálfri þér – virkni til farsældar

Mæður sem búa við örorku hafa lýst stöðu sinni svo fyrir félagsráðgjöfum Hjálparstarfsins að fá úrræði standi þeim til boða og að þannig minnki virkni þeirra enn frekar. Minni virkni auki vanlíðan og félagslega einangrun og að með tímanum verði erfitt að ná sér upp úr þeim vítahring.

Þetta var kveikja verkefnisins Stattu með sjálfri þér – virkni til farsældar. Markmið þess til tveggja ára eru að þátttakendur, konur sem búa við örorku og eru með börn á framfæri, fái bætt sjálfsmynd sína og aukna trú á eigin getu, að þær styrki tengslanet sitt til að koma í veg fyrir félagslega einangrun og að þær eflist í foreldrahlutverkinu.

Á nýliðnu starfsári naut Hjálparstarfið ómetanlegs stuðnings félags- og vinnumálaráðuneytisins og VIRK Starfsendurhæfingarsjóðs til þessa viðamikla valdeflingarverkefnis en þrír hópar kvenna hafa nú lokið þátttöku í sambærilegu verkefni frá árinu 2016. Fjórdi hópurinn hóf þátttöku í nýju valdeflingarverkefni til tveggja ára í september 2022.

Í upphafi verkefnisins, sem er konunum að kostnaðarlausu, bauð félagsráðgjafi Hjálparstarfsins hverjum þátttakanda fyrir sig í viðtal þar sem konurnar settu sér markmið út frá áhugasviði og styrkleikum. Konurnar mæta reglulega í einkaviðtöl þar sem félagsráðgjafi hjálpar þeim við að koma auga á lausnir á erfiðum úrlausnarefnum og í sameiningu er farið yfir hvernig miðar að settu marki.

Námskeiðið sem hófst í haust fór vel af stað og höfðu konurnar orð á því hvað þær væru bjartsýnar og ánægðar með að vera komnar í hóp kvenna sem virðast eiga margt sameiginleg.

Auk viðtalstíma hjá félagsráðgjafa hittust þátttakendur á fræðslufundum á fimmtudagsmorgnum yfir vetrartímann. Félagsráðgjafi Hjálparstarfsins hafði umsjón með fundunum en dagskrá þeirra var ákveðin í samráði við konurnar sjálfar.

Á starfsárinu 2022 – 2023 voru fræðsluerindi meðal annars haldin um meðvirkni þar sem Bjarni Karlsson sá um fræðslu fjóra fimmtudaga. Eftir áramót var fræðsla um betri svefn í þrjú skipti. Þá fjallaði Katrín Alfreðsdóttir, félagsráðgjafi og fjölskyldufræðingur, um áföll og afleiðingar þeirra. Hefur það sýnt sig að mikil þörf er á þessari fræðslu þar sem flestar ef ekki allar konurnar hafa það

sameiginlegt að hafa upplifað áföll og því er mikilvægt að skoða þau og vinna úr þeim ef konurnar eru tilbúnar til þess.

Eins fékk hópurinn fræðslu um hvernig líkaminn bregst við langvarandi streitu og álagi og fjármálaráðgjafi hélt einnig námskeið. Ýmislegt var gert til að brjóta fræðslustarfið upp og fór hópurinn meðal annars á Dans og jórgastöðina í þrjú skipti.

Eftir áramótin voru þátttakendur 10 talsins en 14 hófu námskeiðið um haustið. Þátttakendur eru á aldrinum 29 til 48 ára og eiga þær allar börn á grunnskólaaldri ásamt eldri og/eða yngri börnum.

Af konunum eru níu búsettar á höfuðborgarsvæðinu og ein í Reykjanesbæ. Þær eiga frá einu barni upp í fjögur börn. Misjafnt er hvort öll börnin séu búsett hjá þeim eða ekki. Einhverjar af konunum eru í sambúð en flestar eru einstæðar. Sumar þeirra hættu skólagöngu strax eftir grunnskóla en aðrar stunda eða hafa klárað nám.

Það er misjafnt hversu lengi konurnar hafa verið á örorku en flestar þeirra eru á örorku vegna andlegra veikinda eins og kvíða, þunglyndis eða annarra geðrænna vandkvæða. Konurnar eru komnar mislangt í sjálfsvinnu.

Fyrir sumarfrí var könnun lögð fyrir þátttakendur um árangur þess og áhrif á líf þeirra og líðan. Úrvinnsla stendur enn yfir en má nefna að þátttakendur verkefnisins sem lauk í fyrravor greindu frá því í sambærilegri könnun að þeim liði mun betur, að þær hefðu lært nýjar leiðir til að nálgast börnin sín, að þær væru virkari, að þeim tækist betur að setja mörk og að þær stæðu betur með sjálfum sér. Þá höfðu sumar þeirra komið fjármálum í lag og nokkrar höfðu hafið eða höfðu áform um að hefja nám.

Sumarfrí á eigin vegum

Þegar fólk hefur lítið á milli handanna fara tekjurnar fyrst og fremst í að greiða fyrir húsnæði og að tryggja að matur sé á borðum fyrir börnin. Margar af þeim barnafjölskyldum sem leita til Hjálparstarfsins hafa ekki efni á því að fara í sumarfrí og geta því ekki safnað dýrmætum minningum sem börn vilja gjarnan deila með bekkjarfélögum að hausti.

Sumarið 2020 þegar landsmenn fengu ferðagjöf frá stjórnvöldum til að ferðast innanlands ákvað Hjálparstarf kirkjunnar að aðstoða barnafjölskyldur sem búa við kröpp kjör við að komast í sumarfrí að eigin vali. Verkefnið heppnaðist afar vel en alls fór þá 21 fjölskylda, foreldrar og samtals 45 börn, í sumarfrí innanlands með aðstoð Hjálparstarfsins.

Sumarið 2021 fengu 33 fjölskyldur, foreldrar og samtals 77 börn, stuðning við að komast í frí að eigin vali. Sumarið 2022 fóru 24 fjölskyldur, foreldrar og samtals 50 börn, í sumarbústað í Skorradal og fengu eldsneyti á bílinn til að komast í bústaðinn. Auk þess fengu fjölskyldurnar inneignarkort fyrir matvöru og Hjálparstarfið greiddi fyrir afþreyingu eins og reiðtúr, hellaskoðun eða sundferð.

Á nýliðnu sumri voru það 29 fjölskyldur, foreldrar og samtals 75 börn, sem fengu stuðning til að komast í frí í Skorradal á vegum Hjálparstarfsins og gera sér glaðan dag á sama hátt og fyrr var lýst.

Ræktuðu garðinn þinn

Hjálparstarfið skipulagði garðavinnu í samstarfi við Hjálpræðisherinn í Reykjavík í fyrsta sinn árið 2015 og fékk verkefnið heitið Ræktaðu garðinn þinn. Verkefnið stóð yfir sumartímann þar sem þátttakendum var úthlutað plássi í matjurtagörðum sveitarfélaga og fengu þar tækifæri til að rækta sitt eigið grænmeti – bæði á höfuðborgarsvæðinu og í fyrstu á Akureyri. Gildi verkefnisins fólst ekki síst í útveru, hreyfingu og gæðasamverustundum fjölskyldnanna sem í því tóku þátt ár hvert. Þeim til halds og traust var garðyrkjufraeðingur sem leiðbeindi þátttakendum og var til taks í garðinum á ákveðnum tímum.

Í fyrstu skiptin jókst þátttaka í verkefninu jafnt og þétt en þau átta sumur sem verkefninu var haldið úti var þátttakan þó misjafnlega mikil. Brögð voru að því að fjölskyldur skráðu sig í verkefnið en þátttaka varð lítil þegar upp var staðið. Verkefnið var opið öllum sem leituðu til Hjálparstarfsins og Hjálpræðishersins, en var á stundum frekar sótt af fólki af erlendu bergi brotið og má nefna að sumarið 2020 voru skráðir þátttakendur frá Írak, Íran, Kólumbíu, Kúrdistan og Nígíeríu.

Ákveðið var á vordögum 2023 að afleggja verkefnið í ljósi þess að þátttaka undanfarin ár hefur verið minni en svo að réttlæt看legt sé að halda því úti.

Borðum saman

Borðum saman er samstarfsverkefni Hjálparstarfs kirkjunnar og samfélags Ahmadiyya múslima á Íslandi sem hófst í mars 2017. Markmiðið með verkefninu var að bjóða fólki sem býr við verulegan skort upp á kvöldmat og notalega stund í Grensáskirkju tvö kvöld í mánuði. Í heimsfaraldrinum lá verkefnið að mestu niðri.

Sumarið 2022 mættu fulltrúar safnaðarins hins vegar fjórum sinnum og elduðu hádegisverð í Skjólínu – opnu húsi fyrir konur sem búa við heimilisleysi. Starfið hélt áfram á þeim vettvangi á nýliðnu starfsári og var boðið upp á hádegisverð í Skjólínu í átta skipti frá miðjum júlí til júníloka.

Skjólíð – Opið hús fyrir konur

Skjólíð er opið hús Hjálparstarfs kirkjunnar fyrir konur sem búa við heimilisleysi, eru nýkomnar í búsetuúrræði eftir heimilisleysi eða búa við ótryggar aðstæður.

Skjólíð er til húsa við hlið skrifstofu Hjálparstarfsins á neðri hæð Grensáskirkju og er opið klukkan 10 – 15 virka daga. Í Skjólínu geta konurnar sinnt grunnþörfum sínum fyrir hvíld, næringu og persónulegt hreinlæti auk þess sem starfskonur og aðrir fagaðilar eru til staðar og sinna þörfum kvennanna fyrir samveru og nánd.

Umsjónarkona Skjólísins starfar í 100% starfshlutfalli og ber ábyrgð á faglegu starfi þess. Auk hennar eru í Skjólínu tvær starfskonur í hlutastarfi en að starfinu koma einnig djáknar þjóðkirkjunnar.

Þjóðkirkjan fjármagnar að mestu rekstur Skjólísins sem var formlega opnað þann 25. febrúar 2021.

Á nýliðnu starfsári kom 71 kona í 1.916 heimsóknir. Þar af var 31 kona að koma í fyrsta skipti. Konurnar voru á aldrinum 18 – 71 árs en flestar þeirra, eða önnur hver, var á aldrinum 26 – 45 ára. Allar þjuggu þær við flókinn og mikinn vanda, áfallasögu og höfðu misst tókin á tilverunni.

Á starfsárinu 2021 – 2022 komu í Skjólíð 67 konur í samtals 1.402 skipti en 80% kvennanna heimsóttu Skjólíð reglulega til lengri eða skemmri tíma.

Að meðaltali heimsóttu átta konur Skjólíð á hverjum virkum degi á starfsárinu 2022 – 2023 en heimsóknirnar voru mismargar eftir mánuðum. Flestar heimsóknir voru í október 2022 eða 201 og voru að meðaltali 10 konur í heimsókn á hverjum degi. Að meðaltali komu 23 konur í heimsókn í hverjum mánuði, flestar í mars 2023 eða 31 kona. Ekki leið sá virki dagur að engin kona nýtti sér þjónustu Skjólísins.

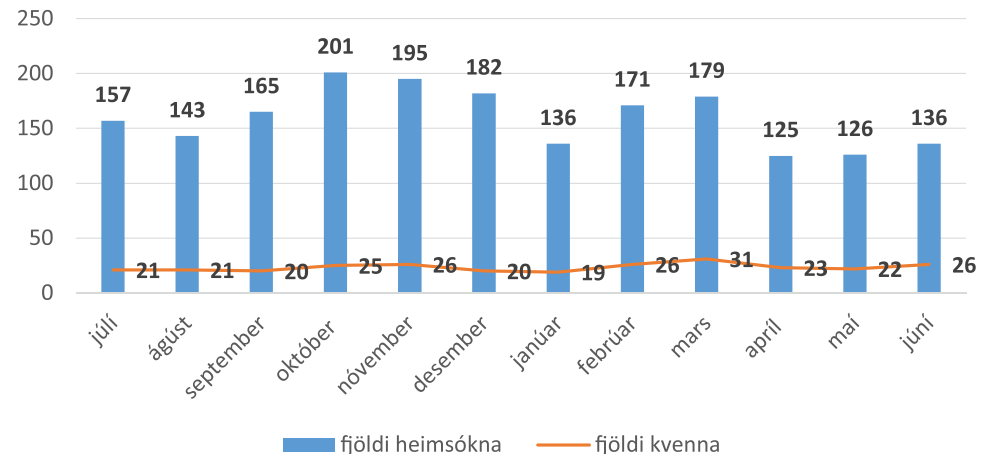
Á starfsárinu 2021 – 2022 náðu heimsóknir hámarki að hausti en fækkaði í febrúar, mars og apríl. Konunum og heimsóknum þeirra fjölgaði svo aftur með vorinu. Þetta endurtók sig á nýliðnu starfsári hvað varðar heimsóknir á haustmánuðum; þeim fór fjölgandi eins og starfsárið á undan og náðu þær hámarki í október og nóvember þegar heimsóknirnar voru 195 og 201. Hins vegar brá svo við fækkun mánaðanna febrúar, mars og apríl, eins og hún birtist á fyrra

starfsári, snérist upp í andhverfu sína þegar ásókn í Skjólíð var mikil alla mánuðina þrjá. Heimsóknum fjölgaði úr 79 í 171 í febrúar; 79 í 179 í mars og úr 82 í 129 í apríl.

Mögulegar skýringar á þessari fjölgun heimsókna í byrjun árs 2023 miðað við árið 2022 geta verið margvíslegar. Helst má nefna seinkun ýmissa úrræða sem konurnar hefðu annars notið þessa mánuði, innlagnir í ýmsar meðferðir og ekki síst búsetuúrræða. Óblíð veðráttu á ársbyrjun getur hafa haft sitt að segja, en aðstæður heimilislauss fólks var í háþáttu á þessum tíma. Þó er erfitt að fullyrða hvaða áhrif veðráttu hefur á fjölda heimsókna. Reynslan hefur sýnt að líklegar ástæður fyrir fjölgun kvenna miðað við árstíma getur verið að á sumrin minnkar þjónusta í félags- og heilbrigðiskerfinu vegna sumarfría starfsmanna sem síðan útskýrir fækkun yfir veturinn þegar starfsmenn koma aftur til vinnu á haustin sem að öllu jöfnu kemur skriði á úrlausnir kvennanna varðandi húsnæði og innlagnir í ýmsar meðferðir.

Af þeim konum sem heimsóttu Skjólíð á starfsárinu 2022 – 2023 var það undantekning ef þær voru með lögheimili annars staðar en á Íslandi; 83% kvennanna eru af íslenskum uppruna, aðrar koma frá Póllandi, Portúgal, Lettlandi, Frakklandi, Danmörku, Bandaríkjunum og Svíþjóð.

Fjöldi heimsókna eftir mánuðum

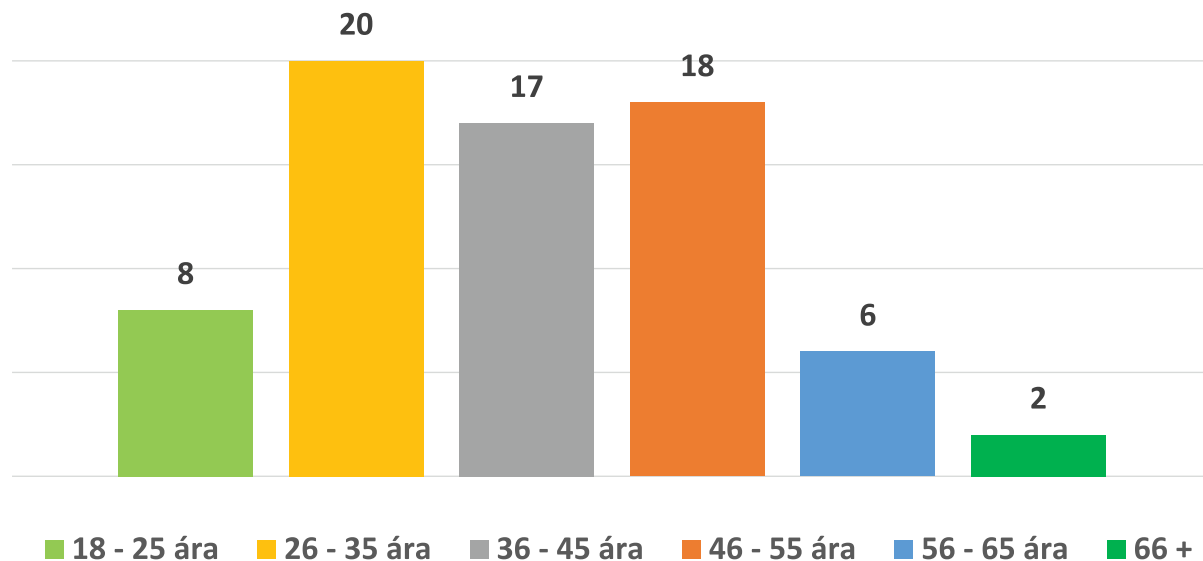
Á fyrra starfsári voru tólf konur með erlent ríkisfang. Flestar þeirra voru frá Póllandi. Konurnar með erlent ríkisfang komu einnig frá Alsír, Marokkó, Portúgal, Sómalíu, Sýrlandi, Írak, Noregi og Bandaríkjunum.

Alls voru 80% kvennanna með lögheimili í Reykjavík, 10% þeirra með lögheimili annars staðar á höfuðborgarsvæðinu (Kópavogi, Hafnarfirði, Garðabæ og Mosfellsbæ) en fjögur prósent á landsbyggðinni (frá Selfossi, Reykjanesbæ og Akranesi).

Húsnæðiskostur kvennanna breyttist oft hratt. Kona sem leitaði að neyðarnæturgingingu í Konukoti svaf nokkrar nætur í ótryggum aðstæðum, á gistiheimili þegar hún hafði efni á því eða í tjaldi þegar veður leyfði. Hún gæti einnig hafa fengið úthlutað íbúð hjá Félagsbústöðum eða fundið sér íbúð á almennum leigumarkaði, stundum staldraði hún við en oft hafði hún ekki tæk á að halda heimili og var innan skamms orðin heimilislaus aftur. Flestar kvennanna bjuggu því við langvarandi eða ítrekað heimilisleysi en eru nánast án undantekningar skráðar heimilisláusar við fyrstu heimsókn í Skjólíð.

Yfirgripsmikil þekking og fagleg vinnubrögð innan Hjálparstarfs kirkjunnar hafa verið mikilvæg fyrir starf Skjólísins. Fjölbreytt samstarf er við félagsráðgjafa Hjálparstarfsins en flestar konurnar sem sækja Skjólíð heim hafa á einhverjum tímapunkti nýtt sér þjónustu Hjálparstarfsins áður og eru því ekki ókunnugar starfseminni eða hverfinu. Konurnar hafa fengið aðstoð við lyfjakaup í einhverjum tilfellum og jafnvel matarkort ef þær hafa verið með skipulagða umgengni við börnin sín. Aðkoma Biskupsstofu er jafnframt afar mikilvæg fyrir Skjólíð og er starfið í sífelldri þróun.

Aldur kvenna sem heimsóttu Skjólíð á starfsárinu

Fræðsla og málsvarastarf

Fræðsla

Rafrænt Fréttabréf Hjálparstarfsins

Á starfsárinu 2022 – 2023 var Fréttabréf Hjálparstarfs kirkjunnar gefið út í þrjú skipti, eins og hefð hefur skapast fyrir. Starfsárið á undan var tekin sú ákvörðun að gefa fréttabréfið út á stafrænu formi eingöngu og ritið auglýst á öllum helstu vefmiðlum landsins. Var farin sú leið við útgáfu á fyrstu tveimur tölublöðum starfsársins. Þriðja tölublað starfsársins var einnig gefið út á stafrænu formi en gerðar breytingar á kynningu þess þar sem samfélagsmiðlar voru nýttir í stað vefmiðla. Þessi breyting á kynningu blaðsins skilaði markverðum árangri. Þá var sú breyting einnig gerð að heiti fréttabréfsins Margt smátt... var fellt niður. Eins tók fréttabréfið töluverðum útlitsbreytingum sem virðast falla í góðan jarðveg lesenda.

Í öllum þremur tölublöðunum, sem eru aðgengileg á vefsíðu Hjálparstarfsins, var sagt frá fjölbreyttum verkefnum Hjálparstarfsins og lesendur hvattir til að leggja starfinu lið - meðal annars með því að greiða valgreiðslu Hjálparstarfsins í heimabanka.

Hjálparstarfið leggur áherslu á að Hjálparliðar sem styrkja starfið með mánaðarlegu framlagi fái reglulega fréttir af starfinu og sjái þannig hversu mikilvægur stuðningur þeirra er. Hjálparliðar fá því reglulega fréttir af starfinu sendar í tölvupósti.

Vefsíða og samfélagsmiðlar

Á starfsárinu var haldið áfram að bæta vefsíðu Hjálparstarfs kirkjunnar, www.hjalparstarfkirkjunnar.is, og gerðar á síðunni umtalsverðar breytingar. Flestar þeirra lutu að því að gera vefsíðuna aðgengilegri fyrir skjólstæðinga Hjálparstarfsins en útlit vefjarins og virkni var einnig bætt. Má þar nefna breytingar á framsetningu fréttu, gagnvirk kort og þýðingarvél var gerð aðgengileg notendum.

Í byrjun desember var áherslum í kynningarmálum Hjálparstarfsins breytt og gerð gangskör að því að stórfjölgja fréttum af starfinu frá því sem verið hefur. Með þessari breytingu er stefnt á að gera starf Hjálparstarfsins sýnilegra með samþættingu fréttaflutnings á vefsíðu og samfélagsmiðlum. Fréttir og umfjallanir hvers konar verða birtar jafnt og þétt yfir árið, en fréttamiðlun verður einnig aukin í tengslum við árlegar valgreiðslusafnanir og í samhengi þegar stór fréttamál rísa í samfélaginu er tengjast starfi Hjálparstarfsins beint eða óbeint.

Á vefsíðunni gefst áhugasömum tækifæri til að skrá sig sem Hjálparliða og styrkja starfið með reglulegum hætti en þar er einnig boðið upp á ýmsar aðrar leiðir til að leggja starfinu lið.

Á samfélagsmiðlum segjum við frá verkefnum, viðburðum og ýmsu sem tengist starfinu og hvetjum fólk jafnframt til að leggja starfinu lið. Undir lok starfsárs höfðu 5.920 manns líkað við Facebooksíðu Hjálparstarfsins miðað við 5.607 manns undir lok starfsársins 2021 – 2022. Skjólið sem opnaði dyr sínar í febrúar 2021 heldur úti sjálfstæðri Facebooksíðu en 805 fylgdust með síðunni undir lok starfsársins.

Fræðsla fyrir fermingarbörn og almenning

Starfsfólk Hjálparstarfsins fræddi börn í fermingarfræðslu í sóknum vítt um landið um þróunarsamvinnuverkefni í Epíopíu og Úganda á haustönn og í mars.

Framkvæmdastjóri, félagsráðgjafar, verkefnastýra erlendra verkefna og fræðslufulltrúi héldu fræðsluerindi fyrir nemendur, félagasamtök og kirkjugesti í fjölmörg skipti á starfsárinu.

Vinir Hjálparstarfs kirkjunnar

Vinahópur Hjálparstarfs kirkjunnar er skemmtileg nýjung að frumkvæði vina Hjálparstarfsins. Hugmyndin er að fólk geti hist stuttlega í safnaðarheimili Grensáskirkju í hádeginu síðasta mánudag hvers mánaðar fyrir vetrartímann, borðað er saman, hlustað á stutt erindi og málefni starfsins rædd. Þá er rætt hvernig hver og einn, sem og hópurinn í heild, getur stutt við starf Hjálparstarfsins.

Í lok apríl hittist hópurinn í sjötta skiptið en um og yfir 20 velunnarar Hjálparstarfsins mættu hverju sinni í þau skipti sem hópurinn var boðaður saman. Flutt voru fjölbreytt erindi; Bjarni Gíslason, framkvæmdastjóri Hjálparstarfsins, sagði frá verkefnum í Malaví og Úganda, Vilborg Oddsdóttir félagsráðgjafi, sem hefur umsjón með innanlandsstarfi, sagði frá stöðunni á Íslandi í dag og lýsti horfunum til framtíðar og Rósa Björg Brynjarsdóttir, umsjónarkona Skjólísins, sagði frá starfinu í þessu athvarfi fyrir heimilislausar konur.

Hugmyndin að Vinum Hjálparstarfsins kviknaði hjá séra Bjarna Þór Bjarnasyni, sóknarpresti í Seltjarnarneskirkju, og með honum í undirbúningshópnum eru Halldór Kristinn Pedersen og Erik Pálsson, auk starfsfólks Hjálparstarfs kirkjunnar og presta og starfsfólks Grensáskirkju.

Málsvarastarf

Rödd í hefðbundnum miðlum

Fulltrúar Hjálparstarfs kirkjunnar skrifuðu fréttatilkynningar og greinar til birtingar í prent- og vefmiðlum og fóru í viðtöl við fjölmiðla starfsárið um kring en þó mest í upphafi skólaárs 2022, í nóvember og desember. Mikið var leitað til Hjálparstarfsins um upplýsingar er varða fátækt á Íslandi á fyrstu mánuðum ársins 2023. Endurspeglaði það efnahagsástand síðustu missera og ekki var síst leitað upplýsinga um ógnarháan húsnæðiskostnað þess hóps sem leitar til Hjálparstarfsins.

Þátttaka í EAPN á Íslandi

EAPN er evrópskt tengslanet sem fjallar um leiðir til að þróa árangursríkar aðferðir og beita þeim til að vinna bug á fátækt og félagslegri einangrun. Stofnað var til tengslanetsins í Evrópu árið 1990 en Íslandsdeildin var stofnuð árið 2011.

EAPN á Íslandi eru regnhlífasamtök þeirra félaga sem vinna að farsæld fyrir alla hér á landi. Aðildarfélagin sem standa að samtökunum hérlendis eru Félag

einstæðra foreldra, Hjálparstarf kirkjunnar, Hjálpræðisherinn, Kærleiksþjónusta kirkjunnar, Samhjálp, Sjálfsbjörg, Hagsmunasamtök heimilanna og Öryrkjabandalag Íslands.

Á starfsárinu 2021 – 2022 var Guðný Helena Guðmundsdóttir félagsráðgjafi Hjálparstarfs kirkjunnar kosinn formaður samtakanna á Íslandi.

Starfið erlendis

Hjálparstarf kirkjunnar leggur lóð sín á vogarskálarnar til þess að heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun náist fyrir árið 2030. Áskoranirnar eru risavaxnar og margslungnar; ójöfnuður innan og milli samfélaga, loftslagsbreytingar, vatnsskortur, fæðuóöryggi, vannæring, ófriður og vaxandi fjöldi flóttafólks í heiminum.

Í verkefnum á alþjóðavettvangi starfar Hjálparstarf kirkjunnar með systurstofnunum í Alþjóðlegu hjálparstarfi kirkna – ACT Alliance. Í samtökunum eru nú fleiri en 140 kirkjutengdar hjálparstofnanir sem starfa í yfir 120 löndum, í þróunarsamvinnu og við að veita mannúðaraðstoð.

Samtök og stofnanir í ACT Alliance verða að fylgja ströngum stöðlum um faglegt hjálparstarf sem er byggt á náungakærleik og á þeirri forsendu að við eigum öll jafnan rétt á því að njóta verndar og að grunnþörfum okkar sé mætt.

Einn af kostum þess að vinna með systurstofnunum í ACT Alliance er að þær eru þegar á vettvangi, þær vinna í grasrótinni, tala tungumálið og þekkja menninguna. Þær eru kunnugar staðháttum. Alveg eins og Hjálparstarf kirkjunnar vinnur hér heima í samfélaginu í samstarfi við presta og þjónustuveitendur ríkis og sveitarfélaga.

Verkefni eru valin án tillits til þjóðernis, kynþáttar, kyns, trúarskoðanna eða pólitískra hugmynda þeirra sem þurfa á aðstoð að halda. Þau eru á hverjum tíma valin eftir efnahag stofnunarinnar, hjálparbeiðnum sem berast og mati stjórnar og samstarfsaðila um hvar og hvernig hjálpin skilar bestum árangri.

Mikilvægir rammisamningar

Á starfsárinu 2021 – 2022 undirritaði utanríkisráðherra rammisamninga við Hjálparstarf kirkjunnar um stuðning ráðuneytisins við verkefni á sviði mannúðaraðstoðar og þróunarsamvinnu til loka árs 2024.

Samkvæmt samningunum leggur utanríkisráðuneytið til framlag sem nemur allt að 95% af kostnaði við skilgreind mannúðarverkefni, samtals 50 milljónir króna árlega, og allt að 80% af kostnaði við skilgreind verkefni í þróunarsamvinnu, þar af 70 milljónir króna árið 2022, 80 milljónir króna árið 2023 og 90 milljónir króna árið 2024.

Í apríl 2023 ákvað utanríkisráðuneytið að veita viðbótarframlag til Hjálparstarfs kirkjunnar vegna rammisamninga um þróunarsamvinnu og mannúðaraðstoð fyrir árið 2023. Viðbótarframlagið er að upphæð 17,2 milljónir króna og þar af eru fjórar milljónir króna ætlaðar til kynningar- og fræðslumála. Ákvæði um móttframlög samkvæmt rammisamningum gildir einnig um viðbótarframlag þ.m.t. vegna kynningar og fræðsluverkefna. Hjálparstarfinu er heimilt að ráðstafa fjármagninu eftir þörfum milli rammisamninga um þróunarsamvinnu og mannúðaraðstoð.

Rammisamningarnir veita dýrmætan fyrirsjáanleika í störfum Hjálparstarfsins, auðvelda skipulagningu verkefna og auka viðbragðsflýti þegar neyðarástand skapast.

Mannúðaraðstoð

Hjálparstarf kirkjunnar veitir mannúðaraðstoð í samvinnu við Hjálparstarf Lútherska heimssambandsins, LWF/DWS og aðrar systurstofnanir og samtök í Alþjóðlegu hjálparstarfi kirkna, ACT Alliance.

Mannúðaraðstoð er veitt fórnarlömbum vopnaðra átaka og náttúruhamfara, bæði í kjölfar þeirra sem valda skyndilegri neyð, svo sem eldgos og jarðskjálftar, og þeirra sem valda langvarandi neyð fólks, svo sem síendurteknir þurrkar og flóð sem meðal annars má rekja til hamfarahlýnunar jarðar af mannavöldum.

Markmið með mannúðaraðstoð eru að bjarga mannlífum, vernda óbreytta borgara gegn vopnuðum átökum, útvega nauðþurftir og auðvelda fólki afturhvarf til eðlilegra lífshátta. Leitast er við að veita aðstoðina þannig að samfélög sem hafa laskast geti sem allra fyrst staðið á eigin fótum, hafi byggt upp innviði og eflt viðnámsþrótt sinn gegn hamförum.

Á starfsárinu 2022 – 2023 varði Hjálparstarf kirkjunnar samtals 94,6 milljónum króna til mannúðaraðstoðar. Þar af sendi Hjálparstarfið 32,4 milljónir króna til Eþíópíu, 25 milljónir króna til Síurlands og Tyrklands, 15,3 milljónir króna til Malaví og 21,6 milljónir króna til Úkraínu.

Til samanburðar sendi Hjálparstarfið samtals 88,9 milljónir króna til mannúðaraðstoðar starfsárið 2021 – 2022. Þá sendi Hjálparstarfið 21,2 milljónir króna til hjálparstarfs í Afganistan, 22 milljónir króna til Eþíópíu, 10,7 milljónir króna til Síurlands og 35 milljónir króna til í Úkraínu.

Mannúðaraðstoð í Malaví

Hitabeltisstormurinn Freddy sem barði á suðurhluta Malaví um miðjan mars 2023 skildi eftir sig slóð eyðileggingar og manntjóns. Stöðuskýrslur stjórnvalda í landinu lýsa því hvernig innviðir stórskemmdust víða um landið sunnanvert. Hálf milljón manna hraktist frá heimilum sínum.

Fjölmörg héruð eru í sárum eftir að stormurinn gekk þar yfir. Þetta á við héruðin Blantyre, Chiradzulu, Mulanje, Mwanza, Neno, Nsanje, Thyolo, Phalombe og Zomba auk Chikwawa-héraðs. Það síðast nefnda er starfssvæði Hjálparstarfsins sem í upphafi árs hóf undirbúning nýs þróunarsamvinnuverkefnis í landinu í krafti rammisamnings Hjálparstarfsins við utanríkisráðuneytið.

Lazarus Chakwera, forseti Malaví, lýsti yfir neyðarástandi og síðar fjórtán daga þjóðarsorg í kjölfar eyðileggingarinnar. Íslensk stjórnvöld ákváðu strax að verja 500.000 Bandaríkjadöllum - jafnvirði 71 milljóna króna - til Matvælaáætlunar Sameinuðu þjóðanna, WFP, vegna neyðarástandsins. Framlagið nýttist stjórnvöldum í Malaví til björgunaraðgerða, við flutning á neyðargögnum og til þess að kaupa mat fyrir þær þúsundir sem reiða sig á matvælastuðning eftir hamfarirnar.

Víða í landinu eru opinberar byggingar stórskemmdar; skólar, sjúkrahús sem og samgöngumannvirki. Í stöðuskýrslum malavískra stjórnvalda er staðfest að á annað þúsund manns fundust látnir og enn er margra saknað.

Vel á annað hundrað þúsund fjölskyldur hröktust frá heimilum sínum. Vikurnar eftir storminn höfðust rúmlega 560.000 manns við í tæplega 600 búðum sem settar voru upp fyrir þau sem gátu ekki snúið heim vegna flóða, skriðufalla og mikið skemmdra innviða í landinu.

Ljóst er að þörfin fyrir neyðaraðstoð á stórum svæðum í landinu er aðkallandi. Öll sem hafa þurft að flýja heimili sín hafa tapað miklu; margir aleigunni. Það sem gerir stöðu margra enn alvarlegri þegar til lengri tíma er litið er að tugþúsundir hektara ræktarlands hafa skolast burt í flóðum. Bráðabirgðatölur stjórnvalda greina frá því að fyrsta mat á töpuðu ræktarlandi er tæplega 35.000 hektarar en öruggt er talið að ræktað land sem tapast hefur sé miklum mun víðfeðmara.

Pungamiðja verkefnis Hjálparstarfsins í þróunarsamvinnu í Chikwawa héraði er að auka viðnámsþrótt samfélagsins gegn öfgum í veðri af völdum loftslagsbreytinga og tryggja lífsviðurværi og fæðuöryggi fólks eins vel og mögulegt er. Þar er ekki síst horft til þess að grípa til varna þar sem veðuröfgar ganga harkalega á ræktarland, bæði vegna flóða og þurrka.

Í ljósi hamfaranna í mars ákvað Hjálparstarf kirkjunnar að ganga til samstarfs við systurstofnanir sínar í Noregi (NCA) og Danmörku (DCA) um brýna neyðaraðstoð á verkefnasvæði Hjálparstarfsins. Þótti þetta góð lausn þar sem NCA og DCA starfa þegar í Malaví og hófu hjálparstarf á hamfarasvæðunum strax eftir að veðrinu slotaði.

Aðstoðin felst fyrst og fremst í því að tryggja lífsviðurværi fólks og aðgengi þess að vatni og hreinlætisaðstöðu. Sérstaklega er hugað að fólki með fötlun, börnum, eldra fólki, barnshafandi konum og konum með börn á brjósti. Til verkefnisins lagði Hjálparstarfið 15,2 milljónir íslenskra króna í byrjun maí. Þar af var framlag utanríkisráðuneytisins 14,5 milljónir króna.

Mannúðaraðstoð í Eþíópíu vegna þurrka (HEA221)

Átök, þurrkar og fátækt herja á Eþíópíu og yfir 24 milljónir íbúa þurfa aðstoð eingöngu vegna þurrkanna. Í júní árið 2022 sendi ACT Alliance út neyðarbeiðni vegna þurrka í þremur ríkjum; Sómalíu, Keníu og Eþíópíu. Í kjölfar hennar sendi Hjálparstarf kirkjunnar tæplega 22 milljóna króna framlag til mannúðaraðstoðarinnar og nam styrkur utanríkisráðuneytisins til verkefnisins 20 milljónum króna. Framlag Íslendinga var eyrnamerkt mannúðaraðstoð Hjálparstarfs Lútherska heimssambandsins, LWF/DWS í Oromía- og Sómalí-fylkjum í Eþíópíu. Í Sómalífylki nær mannúðaraðstoð LWF meðal annars til Kebri Beyah héraðs en þar er stærsta verkefni Hjálparstarfsins í þróunarsamvinnu.

Lútherska heimssambandið hefur starfað í Eþíópíu frá árinu 1971 og veitt þar bæði mannúðaraðstoð og starfað í þróunarsamvinnu. LWF hefur m.a. aukið aðgengi fólks að vatni og hreinlætisaðstöðu og útvegað fólki húsaskjól, mat, búsaðhöld og reiðufé til nauðþurfta. Fólkið í fylkjunum tveimur býr við alvarlegan fæðuskort og búfénaðurinn fellur úr hor vegna þurrkanna. Aðgengi að vatni er afar takmarkað sem leiðir til þess að fólkið yfirgefur heimkynni sín og fer á vergang. Heilsufar versnar og börnin sækja ekki skóla.

Efnahagslegar afleiðingar heimsfaraldursins og innrás Rússa í Úkraínu hafa gert slæmt ástand verra og ársverðbólga í landinu mælist í tugum prósentu. Eldsneytisskortur, uppskerubrestur, engisprettufaraldur og útbreiðsla kóleru hrjá fólkið sem getur sér litlar bjargar veitt.

Verkefninu sem Hjálparstarfið á aðild að er ætlað að ná til 72.000 íbúa landsins, bæði heimafólks og fólks á vergangi. Þessum áfanga skal náð á þeim átján mánuðum sem verkefnið stendur yfir, eða frá júnímánuði 2022 til ársloka 2023. Markmið verkefnisins eru að bjarga mannlífum og koma í veg fyrir hungursneyð og alvarlega vannæringu fólksins sem býr á verstu þurrkasvæðunum. Þá verður veittur sálfélaglegur stuðningur og stuðlað að viðnámsþrótti samfélaganna gegn afleiðingum loftslagsbreytinga. Stærstu kostnaðarliðir verkefnisins eru að útvega vatn og hreinlætisaðstöðu og að tryggja fæðuöryggi fólksins.

„Þetta eru einir mestu þurrkar sem sögur fara af,“ sagði Sophie Gebreyes framkvæmdastjóri LWF sem heimsótti Ísland í september 2022, og vísaði til ný endurskoðaðrar viðbragðsáætlunar samtakanna við þurrkum, en heimsókn hennar til Íslands var sérstaklega hugsuð til að vekja athygli á grafalvarlegu ástandi í landinu og brýnni þörf fyrir aðstoð alþjóðasamfélagsins.

Hvað starfssvæði Hjálparstarfsins í Sómalífylki varðar þá er um verstu þurrka að ræða í fjóra áratugi sem hafa leitt til þess að 600.000 manns hafa bæst við tölu þeirra sem voru þegar á vergangi innan svæðisins og 3,5 milljónir manna sem þurfa aðstoð við að fæða sig. Búsalmi fólksins á svæðinu hefur hriðfallið vegna þurrka og sjúkdóma og er þá sama hvort um geitur, sauðfé eða nautgripi er að ræða.

Samkvæmt Eþíópísku heilbrigðisstofnuninni (EPI) hefur kólera brotist út á tveimur aðskyldum svæðum í Sómalífylki og er um hliðarverkun þurrkanna að ræða. Þá hafa bændafjölskyldur gripið til þess örþrifaráðs að leggja sér útsæði sitt til

munns. Þegar allt er samantekið meta stjórnvöld og hjálparstök stöðuna svo að vegna þráláttra þurrka, mögulega að stórum hluta vegna loftslagsbreytinga, sé staða íbúa á stórum svæðum innan Eþíópíu afar ótrygg.

Árið 2022 sendi Hjálparstarf kirkjunnar tæpar 33 milljónir króna til systursamtaka í Eþíópíu vegna verkefnisins. Áður nefnt 22 milljóna króna framlag í júlí 2022 og auk þess tæplega ellefu milljóna króna framlag í desember. Þetta var mögulegt með tilstyrk utanríkisráðuneytisins sem lagði til 30 milljónir króna.

Rammasamningar Hjálparstarfs kirkjunnar og utanríkisráðuneytisins voru undirritaðir árið 2022 en þeir hverfast um stuðning ráðuneytisins við verkefni Hjálparstarfsins á sviði mannúðaraðstoðar og þróunarsamvinnu. Samkvæmt samningunum leggur ráðuneytið til framlag sem nemur stórum hluta af kostnaði við skilgreind verkefni.

Mannúðaraðstoð í Eþíópíu vegna stríðsátaka (ETH221)

Lýðfrelsisfylking Tigray og stjórnvöld í Eþíópíu féllust á vopnahlé í lok árs 2022 sem hefur haldið til þessa dags. Borgarastríðið í Tigray hafði þá staðið óslitið í tvö ár en við undirskrift var samningalota deiluaðila búin að standa í áratug, sem er til marks um hversu þrálátar deilur fylkinganna tveggja hafa verið.

Átökin hafa leikið þetta næst fjölmennasta ríki Afríku grátt. Talið er að tugir þúsunda almennra borgara hafi látið lífið í átökunum sjálfum en hundruð þúsunda hafi dáið úr hungri eða vegna skorts á læknisþjónustu enda eru skólar, heilbrigðisstofnanir og vatnskerfi í rúst. Tölur eru á reiki en mat alþjóðastofnana er hins vegar að um 600.000 almennra borgara liggja í valnum. Þar af er talið að sex af hverjum tíu hafi dáið úr hungri enda var hungurvofunni beitt markvisst sem vopni af stjórnarhernum. Þá eru ótaldir þeir sem létu lífið eða særðust í beinum átökum og milljónir manna sem hafa hrakist frá heimilum sínum.

Eþíópísk stjórnvöld einangruðu Tigrayfylki nær algjörlega á meðan átökin stóðu yfir og því var aðgangur hjálparamtaka mjög takmarkaður. Eftir að vopnahléið var sett á hafa forsvarsmenn hjálparamtaka hins vegar átt kost á því að ferðast um svæði þar sem áður var útilokað að nálgast. Það á við samstarfsaðila Hjálparstarfs kirkjunnar sem hefur stutt við systursamtök sem hafa veitt aðstoð vegna borgarastríðsins

frá upphafi þess, og ekki síst Hjálparstarf Lútherska heimssambandsins (LWF) sem er framkvæmdaraðili á vettvangi og vinnur náið með stjórnvöldum og öðrum mannúðarsamtökum til að tryggja dreifingu hjálpargagna.

Sophie Gebreyes, framkvæmdastjóri LWF, sendi Hjálparstarfinu ferðasögu sína á vormánuðum 2023. Í ferðasögunni greinir Sophie frá því að heilt yfir haldi vopnahléið sem var gert og „eðlilegt ástand“ sé hægt og bítandi að komast á.

Sophie greinir frá því að heimsókn LWF til fyrrum átakasvæða í Tigray hafi gefið tækifæri til að meta þá gríðarlegu uppbyggingarþörf sem er í Tigray eftir tveggja ára ófrið. Endurbýggja þurfi vatnsveitu og hreinlætisaðstöðu, skóla, sjúkrahús, en ekki síður innviði samfélaganna á svæðinu; mæta þörfum fólks félagslega og barna sem standa ein. Eins þarf að veita efnislegan stuðning svo varðveita megi viðkvæman frið.

„Jarðyrkja og starfsþjálfun fólksins eru þar lykilatriði við enduruppbyggingu samfélagsins. Það er afar mikilvægt að friðurinn tryggi betri lífsskilyrði en á meðan stríðsástand varir, og því verður að hjálpa þeim sem tilheyrðu stríðandi fylkingum að hverfa aftur til hversdagslegs lífs, sérstaklega þarf að veita konum aðstoð, eins fólki á flotta við að snúa heim til að byggja samfélagin upp.“

Starfsárið 2020 – 2021 sendi Hjálparstarfið rúmlega 21 milljón króna til mannúðaraðstoðar innan Tigrayfylkis. Aðstoðin fólst þá fyrst og fremst í því að vernda líf og afkomu fólks, bæta fæðuöryggi með því að útvega korn og verkfæri til landbúnaðar, úthluta búfé, tryggja fólki húsaskjól og veita beinan óskilyrtan fjárstuðning. Í febrúar 2022 sendi Hjálparstarfið svo 22 milljónir króna til mannúðaraðstoðar í Amhara, nágrennafylki Tigray. Utanríkisráðuneytið veitti 21 milljón króna styrk til verkefnisins.

Markmið verkefnisins var að bregðast við alvarlegum fæðuskorti á svæðinu vegna átaka, þurrka og uppskerubrests. Fólkið sem aðstoðarinnar nýtur hefur sumt hvert þurft að yfirgefa heimili sín vegna átakanna. Það býr við afar ótryggar aðstæður og líður skort á helstu nauðsynjum.

Mannúðaraðstoð í Sírylandi (SYR231)

Hjálparstarf kirkjunnar sendi síðast framlag til mannúðaraðstoðar vegna stríðsátaka í Sírylandi í júlí 2021 eða um 10.7 milljóna króna fjárframlag. Framlagið var að meðtöldum stuðningi utanríkisráðuneytisins sem veitti Hjálparstarfinu styrk að upphæð tíu milljónir króna.

Að mati Sameinuðu þjóðanna þurftu þá um ellefu milljónir íbúa á aðstoð að halda og rann fjárframlagið til verkefna Hjálparstarfs Lútherska heimssambandsins sem leggur áherslu á að vernda líf og heilsu íbúanna og að veita börnum jafnt sem fullorðnum sálfélagslegan stuðning.

Áhersla er lögð á að hlúa að börnum, eldra fólki og sjúklingum og að aðstoða fjölskyldur við að koma undir sig fótunum á ný.

Frá árinu 2014 hefur Hjálparstarf kirkjunnar, með stuðningi ráðuneytisins, sent fjárframlag til mannúðaraðstoðar við stríðshrjáða Sírylendinga sem nemur rúmlega 118 milljónum króna. Er þá ótalið tæplega 25 milljóna króna framlag Hjálparstarfsins vegna hamfarajarðskjálftanna í febrúar 2023 (sjá hér á eftir).

Hamfarajarðskjálftar í Tyrklandi og Sírylandi (SYR231)

Aðfaranótt mánudagsins 6. febrúar 2023 riðu nokkrir stórir jarðskjálftar yfir landamæraheruð Tyrklands og Sírylands. Strax eftir að fyrsti og stærsti jarðskjálftinn reið hófu systursamtök Hjálparstarfs kirkjunnar á staðnum mat á því hvernig bregðast ætti við með sem skilvirkustum hætti. Á sama tíma var hjálpargögnnum dreift; mat, lyfjum, teppum og hlýjum klæðnaði.

Hjálparstarf kirkjunnar hóf neyðarsöfnun vegna náttúruhamfaranna um sólarhring eftir að jarðskjálftarnir stóru riðu yfir. Þá þegar var ljóst að þúsundir höfðu farist og tugþúsundir ættu um sárt að binda. Öllum var ljóst að hamfarirnar voru af þeirri stærðargráðu að alþjóðleg neyðaraðstoð væri aðkallandi. Þegar þetta er skrifað er tala látinna talin hátt í 60.000 manns. Þau sem hafa orðið fyrir áhrifum skjálftanna eru talin vera um 25 milljónir manna. Ónýtar byggingar eru taldar í hundruðum þúsunda og mikill fjöldi fólks missti heimili sín auk þess sem innviðir á jarðskjálftasvæðunum fóru illa.

Hjálparstarfið sendi 30. mars rúmar 25 milljónir króna til systurstofnana í Alþjóðlegu hjálparstarfi kirkna, ACT Alliance, sem veita fórnarlömbum jarðskjálftanna neyðaraðstoð. Upphaflega stóð til að leggja hjálparsamtökum á svæðinu til ellefu milljónir króna en hálfum mánuði eftir að náttúruhamfarirnar riðu yfir, var ljóst að neyð fólksins í löndunum tveimur væri enn meiri en leit út fyrir í upphafi. Því ákvað Hjálparstarfið að hækka framlagið sem var að meðtöldum 20 milljóna króna styrk utanríkisráðuneytisins til verkefnisins og grundvallast á rammisamningi sem undirritaður var árið 2022.

Uppbyggingin fram undan er ógnarstórt verkefni. Uppbygging íbúðarhúsnæðis og innviða er metin á hundrað milljarða Bandaríkjadala – eða rúmlega þrettán þúsund milljarða íslenskra króna. Aðrir telja útilokað að setja verðmiða á verkefnið fram undan enda sé höggið á efnahagskerfi landanna svo þungt að það eigi eftir að draga dilk á eftir sér næstu áratugina.

Eftir 12 ára langt borgarastríð í Sírylandi eru jarðskjálftarnir aðeins enn eitt höggið. Spurt er hvernig eigi að reikna skaðann af náttúruhamförum þar sem byggðir og innviðir samfélags voru þegar sundur tættir. Sameinuðu þjóðirnar ætla að yfir tíu milljónir manna í Sírylandi hafi orðið fyrir áhrifum skjálftanna, og margir þeirra eru í dag heimilislausir. Opinberar tölur segja hátt í 8.000 látna vegna hamfaranna þar í landi, en á sama tíma virðast allir sem til þekka vera sammála um að tala látinna sé hærri.

Mannúðaraðstoð í Úkraínu og nágrannalöndum (UKR221)

Hjálparstarf kirkjunnar á Íslandi hóf neyðarsöfnun í kjölfar innrásar Rússlandshers í Úkraínu og hefur til þessa sent 56,6 milljónir króna framlag Íslendinga til neyðaraðstoðar við flóttafólk frá Úkraínu – Þar af lagði utanríkisráðuneytið til 30 milljónir, Þroskahjálp 500 þúsund krónur og styrktarsamfélag Hjálparstarfsins 26 milljónir króna.

Framlagið var sent til verkefna Hjálparstarfs Lútherska heimssambandsins, LWF/DWS, í Póllandi sem rekur meðal annars sex miðstöðvar þar sem fólkíð fær reiðufé og sálfélagslegan stuðning. Einnig eru rekin athvörf fyrir konur og börn. Sérstök áhersla er lögð á að tryggja aðgengi og öryggi fólks með fötlun.

Þróunarsamvinna

Í þróunarsamvinnu starfar Hjálparstarf kirkjunnar með staðbundnum hjálparsamtökum og Hjálparstarfi Lútherska heimssambandsins, LWF DWS, í þágu fólks í einna fátækustu samfélögum heims.

Meginmarkmið eru að fólk sem býr við sárafatækt geti séð sér farborða á sjálfbæran hátt en sérstök áhersla er lögð á að tryggja velferð barna. Verndun umhverfisins og valdefling, og þá kvenna sérstaklega, eru áhersluþættir í verkefnum sem unnin eru í samvinnu við fólkíð sjálft á hverjum stað.

Samstarfsaðilar Hjálparstarfsins í þróunarsamvinnu þekkja vandann af eigin raun, menninguna og tungumál á hverjum stað. Þeir eru á staðnum eftir að verkefnum lýkur og geta metið árangur þeirra.

Á starfsárinu 2022 – 2023 varði Hjálparstarfið 112 milljónum króna til þróunarsamvinnu í Eþíópíu, í Úganda og Malaví en til samanburðar varði Hjálparstarfið 82,1 milljón króna til þróunarsamvinnu í Eþíópíu, á Indlandi og í Úganda á starfsárinu 2021 – 2022. Utanríkisráðuneytið veitti styrki fyrir allt að 80% af kostnaði við verkefnið í Eþíópíu, Úganda og í Malaví.

Eþíópía

Stærsta verkefni Hjálparstarfs kirkjunnar í þróunarsamvinnu er með sárafatækum sjálfsþurftarbændum í Sómalífylki í Eþíópíu en þar ógna þurrkar og óstöðugt veðurfar fæðuöryggi fólksins. Þegar lítið sem ekkert rignir á hefðbundnum regntíma verður uppskeran rýr og fátæktin sífellt sárari.

Íbúar Sómalífylkis hafa lifibrauð af kameldýra- og nautgripærækt, sauðfjár- og geitarækt en í sífellt meira mæli af korn- og grænmetisræktun. Samfélagið hefur mjög takmarkað aðgengi að vatni, rafmagni, mörkuðum og lánsfé enda er fæðuöryggi mjög lítið og á þurrkatímum er fólkíð háð mataraðstoð stjórnvalda og hjálparsamtaka. Dýrasjúkdómar eru tíðir og dýralæknisþjónusta af skornum skammti.

Landrof er mikið á ræktarlandi og almennt hafa bændurnir ekki verkþekkingu til að koma í veg fyrir frekari eyðimerkurmyndun. Í neyð sinni heggur fólkíð niður

tré og runna til að selja sem eldivið og eykur þannig enn á hættuna á landrofi. Fólk gengur örna sinna á víðavangi og aðstaða til handþvotta er ekki nema við trúariðkun en 98% íbúanna eru múslimar.

Meginmarkmið verkefnisins eru að bæta aðgengi að drykkjarhæfu vatni, að fólkíð geti aukið fæðuöryggi sitt með skilvirkum aðferðum í landbúnaði og umhverfisvernd og að styrkja stöðu kvenna, samfélaginu öllu til farsældar. Verkefnið hefur verið unnið í samstarfi við Hjálparstarf Lútherska heimssambandsins í Eþíópíu með dyggum stuðningi frá einstaklingum og utanríkisráðuneytinu frá árinu 2008. Á fyrstu tíu árum þess náði aðstoðin beint og óbeint til fleiri en 130.000 einstaklinga í Jijiga héraði og breytti lífi þeirra til hins betra.

Brunnar eru grafnir og þar sem það er ekki mögulegt eru grafnar vatnsþrær fyrir regnvatn. Stiflur og veggir í árfarvegum eru reist til að halda regnvatni í farvegi og hefta eyðimerkurmyndun, nýjar og þurrkþolnari korntegundir eru kynntar til sögunnar sem og skilvirkari ræktunaraðferðir og betri verkfæri. Dýraliðar fá þjálfun í að meðhöndla dýrasjúkdóma og bólusetja búfé. Þá lærir fólkíð að steypa sparhlóðir sem spara eldivið og minnka reykmenngun við eldamensku.

Konur taka þátt í sparnaðar- og lánaþópum og fá fræðslu um hvernig best sé farið af stað með eigin rekstur. Eftir fræðslu og þjálfun hefja margar kvennanna að reka litla búð, stunda sauð- og geitfjárhald hæsnarækt og rækta grænmeti. Konur sem taka þátt í verkefni hafa talað um að þær hafi fjárráð og ákvörðunarvald en það var nær óþekkt að konur hefðu slíkt frelsi á verkefnasvæðunum áður.

Meginmarkmið með verkefnisfasa sem hófst í janúar 2021 og lýkur í desember 2024 eru að auka þolgæði samfélagsins og getu þess til að bregðast við hamförum og hamfarahlýnun, að bæta lífsafkomu og fæðuöryggi sjálfsþurftabænda á svæðinu, að bæta aðgengi íbúanna að hreinu vatni og hreinlætisaðstoðu og að stuðla að auknu jafnrétti með valdeflingu kvenna og stúlkna.

Aðstoðin nær með beinum hætti til þeirra 2.650 bændafjölskyldna sem búa við sárustu fátæktina í 10 þorpsskórnum í Kebribayah héraði þar sem búa samtals um 21.000 manns. Áhersla er lögð á að ná til atvinnulauss ungs fólks, kvenna og barna. Áhersla er einnig lögð á að ná til fólks með fötlun.

Stærsti verkþáttur í verkefnisfasa til 2024 er að bora eftir vatni með stórvirkum bor. Væntingar stóðu til þess að dæla upp a.m.k. fimm lítrum vatns á sekúndu

þegar borholan yrði tekin í notkun og áætlað að vatnið úr borholunni dugi 25.000 íbúum.

Á fyrstu sex mánuðum ársins 2022 var áætlað að ljúka 60% af framkvæmdinni við borholuna en vegna eldsneytisskorts, þurrka og tæknilegra vandamála stóðst sú áætlun ekki. Framkvæmdin er í nánu samráði og samvinnu við staðaryfirvöld sem höfðu lagt ríka áherslu á mikilvægi þess að borað yrði eftir vatni þar sem mögulegt er enda nýtist vatn úr borholu miklum fjölda íbúa.

Í maí 2023 fóru framkvæmdastjóri, verkefnastjóri erlendra verkefna og fræðslu- og upplýsingafulltrúi Hjálparstarfs kirkjunnar í vettvangsferð á svæðið. Þá hafði rignt í Kebrebeayah síðan um miðjan mars. Við lok ferðar var fundað með fulltrúum LWF DWS bæði í Sómalífylki og í höfuðborginni Addis Ababa.

Verkefnastjóri LWF DWS í Eþíópíu var í maí nokkuð bjartsýnn á að borholan muni virka þótt óljóst sé hversu öflug hún muni reynast. Einstakir verkliðir við borholugerðina hafa reynst mun dýrari en gert var ráð fyrir þegar verkið hófst.

Allir verkliðir eru í kostnaðaráætlun nema orkugjafinn sem mun knýja dælur borholunnar þegar hún er tilbúin að gefa vatn. Rætt var og allir sammála um að sólarrafhlöður væru rétta lausnin til að mæta orkuþörfinni. Hinn kosturinn væri rafstöð knúin með olíu sem til langs tíma væri mun dýrari í rekstri. Sérstaklega þarf að ræða aðkomu Hjálparstarfsins að fjármögnun þessa verkhluta.

Mikilvægt er að vandkvæði við verkið hafi ekki áhrif á aðra verkþætti verkefnisins í Kebrebeayah; að ekki verði klipið fjármagn af öðrum verkþáttum til að fjármagna borholuna. Hjálparstarfið itrekaði að það myndi frekar meta hvernig mætti koma til móts við aukinn kostnað með frekari fjárframlögum og yrði það tekið upp með stjórn Hjálparstarfsins eftir atvikum.

Verkþátturinn um valdeflingu kvenna virðist afar vel heppnaður. Starfsfólk og þátttakendur verkefnisins lýstu þeirri upplifun aftur og aftur í samtölum við Hjálparstarfið.

Konurnar sem taka þátt í verkefninu gera mikið úr litlu. Þær greiða lánin til baka í lang flestum tilfellum og njóta ávaxtanna sjálfar. Karlarnir eru ánægðir með að konurnar fái þetta tækifæri og virðast ekki skipta sér mikið af því hvernig lánin eru nýtt né fara þeir fram á að fá afraksturinn til sín.

Verðbólga í landinu og þá sérstaklega hækkun á eldsneytisverði hefur haft þau áhrif að sumir verkþættir, sérstaklega borholugerð, eru dýrari en fjárhagsáætlun gerði ráð fyrir. Fjárhagsáætlun verður því endurskoðuð enn á ný en síðast sendi LWF DWS í Eþíópíu endurskoðaða fjárhags- og verkáætlun til Hjálparstarfsins í nóvember 2022 og var hún samþykkt.

Heildarkostnaður verkefnisins starfsárið 2022-2023 nam 52,5 milljónum króna. Á starfsárinu 2021 – 2022 nam kostnaður við verkefnið 43,9 milljónum króna

Malaví

Fyrstu skrefin í nýju þróunarsamvinnuverkefni Hjálparstarfs kirkjunnar í Malaví voru tekin í upphafi árs. Markmið verkefnisins er að aðstoða a.m.k. 4.500 fjölskyldur, samtals um 20.000 manns við að auka viðnámsþrótt samfélagsins gegn öfgum í veðri af völdum loftslagsbreytinga og tryggja lífsviðurværi og fæðuöryggi fólks eins vel og mögulegt er. Þar er ekki síst horft til þess að grípa til varna þar sem veðuröfgar ganga harkalega á ræktarland, bæði vegna flóða og þurrka.

Rammasamningar Hjálparstarfs kirkjunnar og utanríkisráðuneytisins voru undirritaður í fyrra en þeir hverfast um stuðning ráðuneytisins við verkefni Hjálparstarfsins á sviði mannúðaraðstoðar og þróunarsamvinnu. Samkvæmt samningunum leggur ráðuneytið til framlag sem nemur stórum hluta af kostnaði við skilgreind verkefni. Verkefnið í Malaví sem er til þriggja ára og spannar árabilið 2023 til 2025 er sett á fót á grundvelli rammasamninganna.

Malaví er landlukt land í Suðaustur-Afríku og liggur á milli Mósambík, Sambíu og Tansaníu. Helsta einkenni Malaví er Malaví-vatn sem nær yfir tæplega fimmtung landsins, en samtals er flatarmál Malaví 120 þúsund ferkílómetrar, litlu stærra en Ísland. Malaví er eitt fátækasta ríki heims en íbúar landsins eru um 20 milljónir. Landið er í 169 sæti af 191 á lífskjaralista Sameinuðu þjóðanna (2021) en til samanburðar er Ísland þar iðulega í efstu fimm sætunum á milli ára.

Bjarni Gíslason framkvæmdastjóri Hjálparstarfsins og Kristín Ólafsdóttir, verkefnastjóra erlendra verkefna, fóru í vinnuferð til Malaví vikuna 21.-26. janúar sl. og var ferðin fyrsta vers í undirbúningi verkefnisins þar í landi. Vinnuferðin farin til að kynna samstarfsaðilum Hjálparstarfsins í landinu og undirbúa vinnuna framundan.

Áhugi heimamanna var ápreifanlegur og ferðin vel heppnuð. Ljóst er að malavískt samfélag er afturhaldssamt og staða kvenna ber þess merki. Fólkið er afar trúað og kirkjan er mikilvæg stofnun í samfélagi þess. Prestar á svæðinu eru því mikilvægir þátttakendur í starfinu og kynna m.a. verkefni þegar fólk sækir guðsþjónustu.

Spilling er rótgróin í Malaví þó teikn séu á lofti um að árangur hafi náðst í þessu sambandi; Alþjóðabankinn hefur t.d. snúið til baka og tekur þátt í verkefnum en hafði áður bakkað út vegna vandamála tengd spillingu.

Verkefni Hjálparstarfsins er unnið í samstarfi við Samband evangilískra kirkna í Malaví (Evangelical Association of Malawi, EAM) sem nýtur virðingar fyrir fagleg vinnubrögð í þróunarsamvinnu.

Það sem einkennir verkefnasvæðið Hjálparstarfsins í Chikwawa héraði eru tíð flóð sem er rótin að vanda fólksins á svæðinu. Rigningar fjarri héraðinu valda flóðunum sem valda miklum skaða sökum þess að búið er að höggva niður skóga í fjallshlíðunum en vegna fátækta hafa íbúar neyðst til að nýta viðinn með þessum afleiðingum. Verkefnið snýst um að fólkið geti hjálpað sér sjálf, og því felst starfið ekki síst í fræðslu og námskeiðahaldi.

Mikilvægi þess að endurheimta gróður og tré sem bindur vatn í jarðveginum er mikilvægur þáttur fræðslunnar. Eins mun fræðslan lúta að því að efla viðbragðsgetu samfélagsins þegar hættulegar aðstæður skapast vegna rigninga. Það má líkja þessu við almannavarnir sem við þekkjum hér heima. Eins má nefna átak til að fjölga þeim tegunum matjurta sem ræktaðar eru; í Chikwawa rækta nær allir maís og á uppskerutíma skapast offramboð sem veldur því að lítið fæst fyrir uppskeruna. Fjölbreyttari afurðir og skilvirkari ræktunaraðferðir eru líklegar til að skila íbúum svæðisins bættum hag.

Fiskirækt kemur líka við sögu og bændurnir fá aðstoð við að stofna samvinnufélög. Slík félög gera bændunum frekar kleift að selja sínar eigin afurðir á markaði svo að ágóðinn nýtist þeim beint, en milliliðir éti ekki upp arðinn af vinnu þeirra.

Starfssaga Hjálparstarfsins í landinu teygir sig all langt aftur. Á árunum 2005 til 2014 studdi Hjálparstarfið verkefni Evangelical Lutheran Development Service (ELDS) í Malaví sem snérist um vatnsóflun og betra lífsviðurværi fyrir um 900 fjölskyldur sjálfspurftarbænda í 37 þorpum, og einmitt í Chikwawa héraði.

Markmiðið með verkefninu var að auka aðgengi að hreinu vatni með því grafa brunna og kenna fólki að nýta vatn til að tryggja betur fæðuöryggi. Eins snéri verkefnið að því að byggja kamra og handþvottaaðstöðu og fræða um nauðsyn hreinlætis. Trjám var plantað og námskeið voru haldin um umhverfisvernd og sjálfbærni. Þá var jarðrækt þróuð með nýjum korntegundum og skepnuhald styrkt með því að bændur fengu geitur og hænur til að bæta lífsafkomu sína. Það er því vel hægt að halda því á lofti að verkefnið sem nú er hafið sé framhald eldri verkefna í Malaví, þó áherslur séu að einhverju leyti aðrar.

Heildarkostnaður verkefnisins starfsárið 2022-2023 nam 16,2 milljónum króna.

Úganda - aðstoð við barnafjölskyldur sem búa við sárafátækt vegna HIV/alnæmis

Frá árinu 2001 hefur Hjálparstarf kirkjunnar aðstoðað HIV smitaða, alnæmissjúka, aðstandendur þeirra og eftirlifendur upp til sveita í Úganda. Frá árinu 2016 hefur aðstoðin verið veitt í sveitarfélögunum Rakai og Lyantonde í samstarfi við grasrótarsamtökin Rural Action Community Based Organisation, RACOBABO, sem sprottin eru upp úr hjálparstarfi Lútherska heimssambandsins á svæðinu. Uppbygging staðbundinna hjálparsamtaka eins og RACOBABO er talin ein helsta stoð virkrar þróunarsamvinnu og hlaut Hjálparstarf kirkjunnar lof fyrir samvinnu við samtökin í úttektarskýrslu sænska ráðgjafafyrirtækisins NIRAS fyrir utanríkisráðuneytið árið 2017.

Samkvæmt upplýsingasíðunni avert.org um alnæmi í Afríku er talið að um 17.000 manns hafi látist af völdum sjúkdómsins í Úganda á árinu 2021. Algengi HIV/alnæmis á landsvísu var 5,7% árið 2018 en í sveitahéruðunum Rakai og Lyantonde var algengi sjúkdómsins hins vegar töluvert meira sama ár eða um 12%.

Skjólstæðingar verkefnis Hjálparstarfsins þar eru fyrst og fremst börn sem misst hafa foreldra sína af völdum alnæmis og búa ein en líka HIV smitaðir einstæðir foreldrar og ömmur sem hafa börn á framfæri og búa við sárafátækt. Fjölskyldur sem búa við erfiðustu aðstæðurnar njóta sérstaks stuðnings en nágrannar þeirra njóta einnig stuðnings með beinum og óbeinum hætti.

Áhersla er lögð á að bæta lífsskilyrði fólksins sem býr við nístandi skort með því

að reisa múrsteinshús sem eru útbúin grunnhúsbúnaði og eldaskála með hlóðum sem spara eldsneyti. Reistir eru kamrar við hlið húsanna, fólkið fær fræðslu um samband hreinlætis og smíthættu og hvernig bæta má hreinlætisaðstöðu. Aðgengi fólksins að hreinu vatni er aukið með því að koma upp 6000 lítra vatnssöfnunartönkum við hlið íbúðarhúsanna. Þegar börnin þurfa ekki að fara eftir vatni um langan veg hafa þau tíma til að sækja skólann. Hættan á kynferðislegri misnotkun minnkar einnig þegar stúlkur þurfa ekki að fara fjarri heimilinu eftir vatni í morgunsárið.

Fólkið fær geitur, verkfæri, fræ og útsæði til grænmetisræktunar, allt í þeim tilgangi að auka fæðuval og möguleika fjölskyldnanna til að afla sér tekna. Með fjölbreyttari fæðu verður heilsa fjölskyldnanna betri og með tekjum aukast líkur á að börnin geti sótt skóla og fengið menntun. Með aukinni menntun minnka líkur á að stúlkur verði gefnar barnungar í hjónaband og eignist börn á unglingsaldri. Með stuðningi er vítahringur fátækta rofinn.

Í verkefnalýsingu fyrir árin 2022 – 2025 er lögð áhersla á að auka sálfélagsglegan stuðning og möguleika skjólstaðinga á að afla sér tekna til þess að tryggja langtímaárangur af verkefninu fyrir hverja fjölskyldu fyrir sig.

Á árinu 2022 vatt verkefninu fram samkvæmt áætlun og fengu átta fjölskyldur sem bjuggu við sára neyð múrsteinshús, kamar, eldaskála og vatnstank ásamt því að fá innbú og verkfæri til að yrkja litinn jarðskika við húsið.

Á árinu 2022 hófu 600 manns - bæði skjólstaðingar og nágrannar þeirra - þátttöku í sparnaðar- og lánaþópum eða „Village Savings and Loan Associations“ (VSLA) með það að markmiði að geta aflað sér tekna með því að koma sér til dæmis upp sölubás fyrir grænmeti. Tuttugu hópar eru nú starfandi og eru 30 þátttakendur í hverjum þeirra.

Sextíu sjálfboðaliðar voru þjálfaðir til að veita skjólstaðingunum sálfélagsglegan stuðning og ráðgjöf um lyfjanotkun til að hefta framgang alnæmis og fengu sjálfboðaliðarnir stuðning við að koma sér upp atvinnutækifærum og til að auka fæðuöryggi þeirra sem umbun fyrir störf sín. Sjálfboðaliðarnir gegna einnig lykilhlutverki þegar kemur að því að finna þá sem eru í verstu stöðunni á svæðinu.

Hundrað geitur voru keyptar fyrir fjölskyldur á svæðinu og þjálfun var veitt í geitaræktun í samstarfi við staðaryfirvöld. Fjölskyldurnar eru hvattar til að kaupa

m.a. skóladót fyrir arðinn og dömubindi fyrir stúlkur svo þær geti sótt skólann.

Í verkefnalýsingu (Project plan document) fyrir allan verkefnisfasann, 2022 – 2025, er lögð áhersla á að auka sálfélagsglegan stuðning og möguleika skjólstaðinga á að afla sér tekna til þess að tryggja langtímaárangur af verkefninu fyrir hverja fjölskyldu fyrir sig.

Í vettvangsferð í mars 2023 hittu fulltrúar Hjálparstarfs kirkjunnar skjólstaðinga verkefnisins og sjálfboðaliða sem störfuðu með þeim. Ljóst er að sjálfboðaliðar gegna veigamiklu hlutverki í verkefninu og þeir njóta mikillar virðingar fyrir störf sín.

Í vettvangsferð var áhrifa af tekjuöflunarþættinum ekki tekið að gæta en framkvæmdastjóri og stjórnarformaður RACOBAS lögðu báðir mikla áherslu á mikilvægi þessa verkþáttar til að rjúfa vítahring fátækta. Á fundi fulltrúa Hjálparstarfsins og RACOBAS í lok vettvangsferðar var áhersla lögð á mikilvægi þess að fylgja eftir þessum þætti verkefnisins.

Heildarkostnaður verkefnisins starfsárið 2022-2023 nam 24,2 milljónum króna.

Úganda - unglingar í fátækrahverfum Kampala fá tækifæri til betra lífs

Valdeflingarverkefni Hjálparstarfs kirkjunnar sem hófst í janúar 2017 er í þágu barna og ungmenna á aldrinum 13 – 24 ára í fátækrahverfum Rubage, Nakawa og Makindye í Kampala, höfuðborg Úganda. Fyrsta fasa verkefnisins lauk í árslok 2019 en á þremur árum náði það til fleiri en 1500 barna og ungmenna. Í byrjun árs 2020 hófst næsti fasi verkefnisins en honum lýkur í árslok 2023. Á fjórum árum mun verkefnið ná til 2000 barna og ungmenna til viðbótar.

Í Úganda búa um 49 milljónir íbúa. Nær helmingur þeirra er yngri en 15 ára. Þrátt fyrir að langflestir búi í sveitum landsins og lifi af landbúnaði flykkist fólk í síauknum mæli til höfuðborgarinnar í leit að betra lífi. Þar bíður flestra hins vegar eymdarlíf í fátækrahverfum en samkvæmt Alþjóðabankanum búa 30% íbúa Kampala, um 400 þúsund manns, við sára fátækt.

Atvinnutækifæri í Kampala eru fá og mörg ungmenni skortir menntun og þjálfun til að eiga möguleika á að sækja um störf eða reyna fyrir sér með eigin rekstur. Börn og unglingar í fátækrahverfunum eru því útsett fyrir misnotkun sökum fátækta og eymdin leiðir til þess að þau verða auðveldlega fíkniefnum að bráð.

Neyðin rekur unglíngana til að taka þátt í glæpagengjum eða selja líkama sinn til að geta séð sér farborða.

Markmið með verkefni Hjalparstarfsins er að unga fólkið öðlist verkunnáttu sem eykur atvinnuöguleika þess. Einnig að unglíngarnir taki þátt í uppbyggilegum tómstundum og námskeiðum sem styrkja sjálfsmyndina og að þau séu upplýst um kynheilbrigði og rétt sinn til heilbrigðisþjónustu. Með fræðslu og valdeflingu má koma í veg fyrir að barnungar stúlkur verði þungaðar, hefta útbreiðslu HIV/alnæmis og kynsjúkdóma ásamt því að vinna gegn kynbundnu ofbeldi. Í verkefninu er sérstök áhersla lögð á að ná til stúlkna, ungra kvenna og einstaklinga með fötlun.

Verkefnið er unnið í samstarfi við Hjalparstarf Lútherska heimssambandsins í Úganda og samtökin UYDEL (Ugandan Youth Development Link) sem hafa áratuga reynslu af því að vinna með ungu fólki í fátækrahverfum Kampala. UYDEL er einnig leiðandi í málsvastarfi fyrir börn og unglínga á landsvísu og yta á aðgerðir gegn mansali og barnaþrælkun í álfunni og á heimsvísu.

Í smiðjum UYDEL geta ungmennin valið sér ýmis svið og öðlast nægilega færni til að verða gjaldgeng á vinnumarkaði svo sem við hárgreiðslu, matreiðslu, rafvirkjun, saumaskap og sápugetu. Einnig eru á dagskrá dans, leik- og sönglist og íþróttir. Í smiðjunum er jafningjafræðsla veitt um kynheilbrigði og um rétt ungs fólks til heilbrigðisþjónustu. Samhliða fræðslunni fá unglíngarnir smokka. Mikið er lagt upp úr því að styrkja sjálfsmynd unglínganna sem koma úr ömurlegum aðstæðum í fátækrahverfunum.

UYDEL aðstoðar unglíngana sem koma í smiðjurnar við að komast á starfsmasamning hjá fyrirtækjum í Kampala og í framhaldinu að fá þar vinnu. Einn þáttur í náminu hjá UYDEL er verslunarfræði en mörg þeirra sem ekki fá starf hjá fyrirtæki eftir námið opna eigin búðarbás og selja til dæmis flíkur sem þau hafa saumað eða viðgerðarþjónustu.

Félagsráðgjafar UYDEL hafa brugðist eindæma vel við neikvæðum afleiðingum COVID-19 og ebólufaraldurs í Úganda. Námskeiðum í verkmenntasmiðjum UYDEL var breytt tímabundið á þann veg að kennd voru fög sem tók skemmri tíma að kenna svo hægt væri að hafa færri nemendur í hverjum tíma en hafa tímana fleiri.

Mikið og gott samstarf er við heilsugæslustöðvar og verkþátturinn um bætt aðgengi unga fólksins að upplýsingum um kynheilbrigði og að heilsugæslu gengur vel. Nýtt í verkefninu er að félagsráðgjafar ræða nú við foreldra unglínganna sem sækja smiðjurnar um heilbrigð samskipti innan fjölskyldna. Sparnaðar- og lánaþópar hafa einnig verið myndaðir og gengur sú nýjung vel.

Heildarkostnaður verkefnisins starfsárið 2022-2023 nam 19 milljónum króna.

Fjármál

Tekjur

Á starfsárinu 2022 – 2023 naut Hjálparstarf kirkjunnar ríkulegs stuðnings við starfið frá einstaklingum, félögum, fyrirtækjum, stjórnvöldum og þjóðkirkjunni en alls námu tekjur stofnunarinnar 457,9 milljónum króna en á starfsárinu 2021 – 2022 námu tekjurnar 453,3 milljónum króna.

Hefðbundin fjáröflunarleið Hjálparstarfsins þar sem fólki á aldrinum 25 - 85 ára er send valgreiðsla í heimabanka var farin í haustsöfnun í ágúst og september og í jóla og páskasöfnun. Eins var safnað með aðstoð barna í fermingarfræðslu í nóvember.

Hópur Hjálparliða, fólks sem styður starfið með mánaðarlegu framlagi, styrkist jafnt og þétt. Regluleg framlög frá prestum og sóknum þjóðkirkjunnar sem og tekjur af sölu styrktarlína í fréttablaði Hjálparstarfsins, minningarkorta og gjafabréfa af vefsíðunni gjofsemgefur.is renna einnig stoðum undir starfið.

Haustsöfnun

Hjálparstarf kirkjunnar safnaði fyrir aðstoð við efnaminni foreldra í upphafi skólaárs 2022 með valgreiðslu í heimabanka um 2.600 króna framlag. Alls söfnuðust 9,2 milljónir króna en haustið 2021 söfnuðust níu milljónir króna.

Jólasöfnun

Í jólasöfnuninni 2022 var safnað fyrir starfið heima og að heiman með valgreiðslu í heimabanka um 2.500 króna framlag. Söfnunin var undir yfirskriftinni „Hjálpumst að heima og heiman“. Alls söfnuðust rétt tæpar 22 milljónir króna en í jólasöfnuninni 2021 söfnuðust 26,4 milljónir króna.

Páskasöfnun

Í páskasöfnun starfsársins 2022 - 2023 var safnað fyrir fólk í efnislegri neyð á Íslandi og á alþjóðavettvangi með valgreiðslu í heimabanka um 2.900 króna framlag. Alls söfnuðust 12,5 milljónir króna en í páskasöfnun starfsársins 2021 -

2022 var safnað fyrir mannúðaraðstoð í kjölfar innrásar Rússlandshers í Úkraínu. Þá safnaðist metupphæð, eða 26 milljónir króna. Til samanburðar söfnuðust 10,9 milljónir króna í páskasöfnun starfsársins 2020 - 2021.

Fjáröflun með aðstoð barna í fermingarfræðslu

Í nóvember 2022 gengu börn í fermingarfræðslu þjóðkirkjunnar í hús með bauk frá Hjálparstarfi kirkjunnar í hönd. Börnin gáfu þannig af tíma sínum til að safna fé til vatnsverkefna Hjálparstarfsins í Afríku. Alls söfnuðu fermingarbornin 8.167.538 krónum en 8.164.268 krónum starfsárið á undan.

Prestar, annað starfsfólk kirkna, foreldrar og síðast en ekki síst börnin sjálf lögðu á sig mikla vinnu við söfnunina og er framlag þeirra ómetanlegt.

Framlag Hjálparliða

Hjálparliðar styrkja starfið með mánaðarlegu framlagi og gera stofnuninni betur kleift að rétta hjálparhönd þeim sem á þurfa að halda. Hjálparliðar voru 3.476 talsins í lok starfsárs 2022 – 2023 og nam framlag þeirra 79,5 milljónum króna.

Í lok starfsárs 2021 – 2022 voru Hjálparliðar 3.478 og nam heildarframlag það starfsár 72,8 milljónum króna. Fjöldi Hjálparliða hefur því haldist sá sami á milli ára.

Gjöf sem gefur

Á gjafabréfasíðunni gjofsemgefur.is er lögð áhersla á að fræða um ólíka verkþætti í verkefnum Hjálparstarfsins, á Íslandi jafnt sem á alþjóðavettvangi. Á starfsárinu 2022-2023 keypti fólk gjafabréf fyrir tæplega 7,9 milljónir króna en fyrir sömu upphæð starfsárin tvö þar á undan, eða 6,7 milljónir króna.

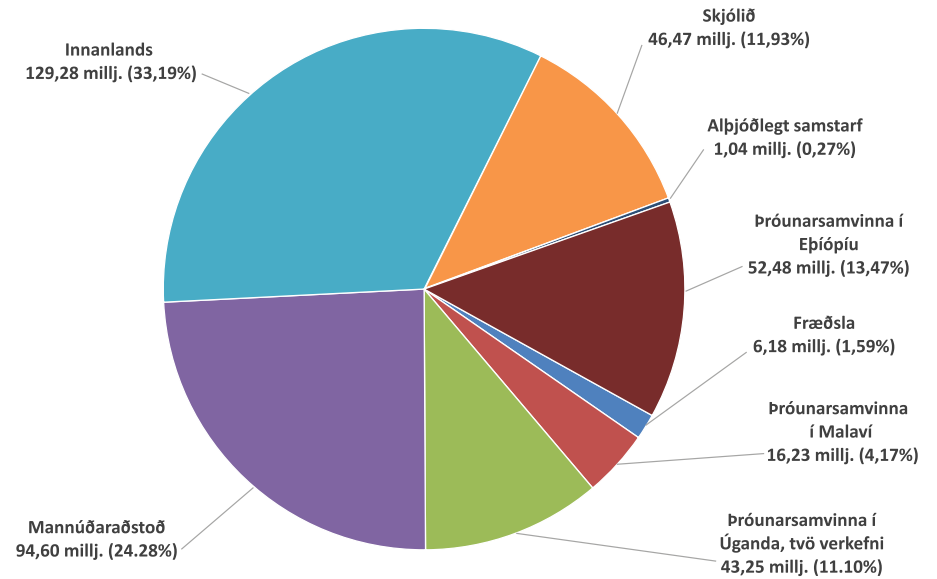
Styrktarlínur og auglýsingar í Fréttabréfi

Fyrirtæki, félög og stofnanir lögðu starfinu lið með því að kaupa styrktarlínur og auglýsingar í Fréttabréfi Hjálparstarfsins sem kom út þrisvar á starfsárinu 2022-2023. Alls söfnuðust 11,5 milljónir króna með þeim hætti miðað við 12,8 milljónir króna starfsárið á undan.

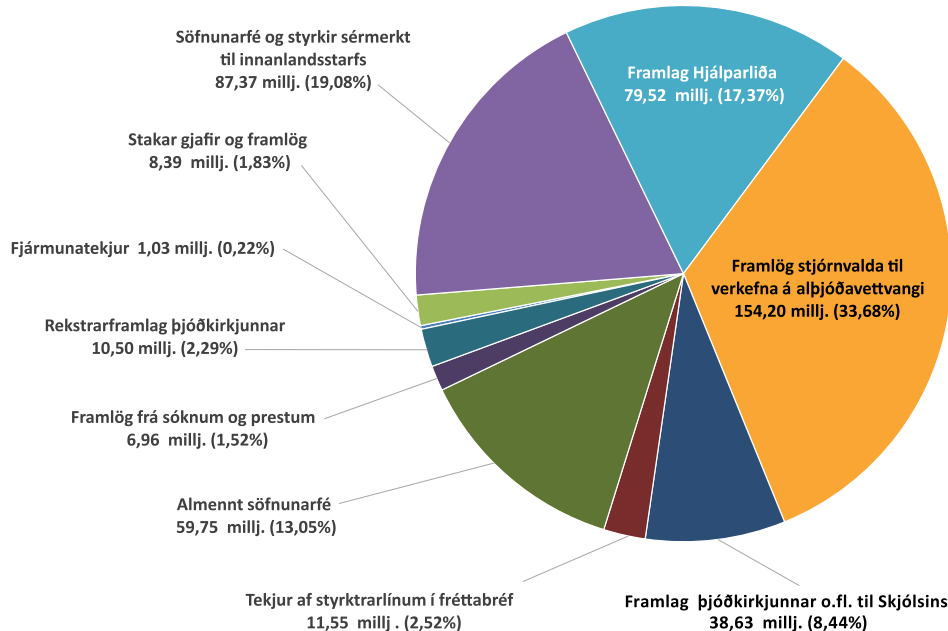
Framlög til verkefna og reksturs

Á starfsárinu 2022-2023 varði Hjálparstarf kirkjunnar 473,7 milljónum króna til verkefna og reksturs. Alls var 112 milljón króna varið til verkefna í þróunarsamvinnu og 94,6 milljónum króna til mannúðaraðstoðar. Til verkefna innanlands varði Hjálparstarfið 175,8 milljónum króna, þar af 46,5 milljónum króna til Skjólísins. Alls var rúmlega 6,2 milljón króna varið til fræðslustarfs.

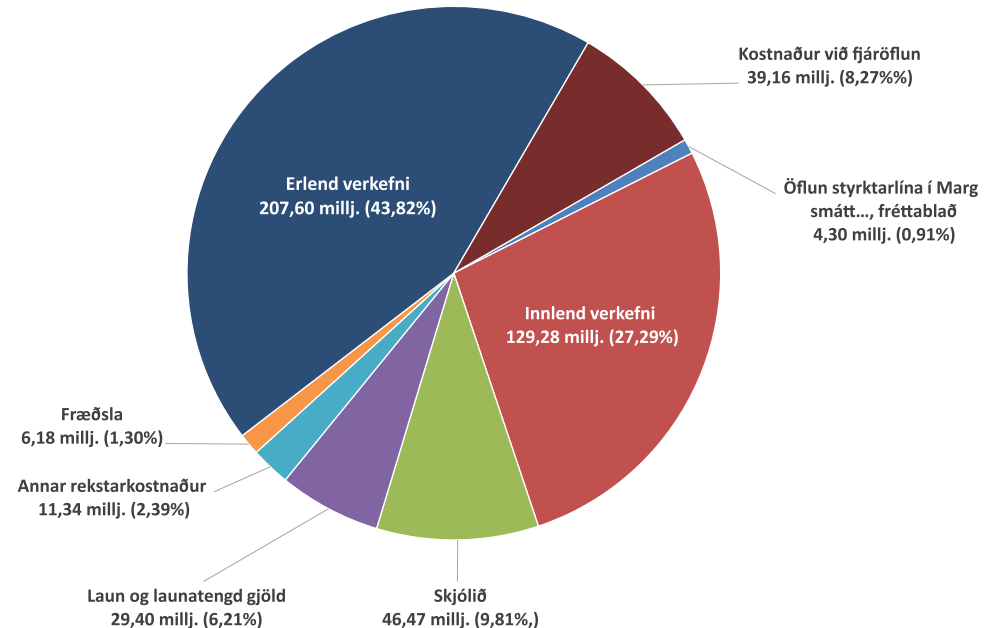
Á starfsárinu 2022-2023 var 389,5 milljónum varið til eftirfarandi verkefna

Á starfsárinu 2022-2023 námu tekjur alls 457,9 milljónum króna

Ráðstöfun til verkefna og reksturs nam samtals 473,7 milljónum króna

Hlutverk, skipulag, stjórn og starfsfólk

Hlutverk

Hjálparstarf kirkjunnar starfrækir mannúðar- og hjálparstarf í nafni íslensku þjóðkirkjunnar. Sem kirkjutengd stofnun nýtur Hjálparstarfið þeirrar sérstöðu að byggja á grasrótarstarfi í nærsamfélaginu en meginmarkmiðin eru bætt lífsgæði þeirra sem búa við fátækt og að mannréttindi séu virt. Í starfinu felst þróunarsamvinna og mannúðaraðstoð á alþjóðavettvangi, neyðaraðstoð, félagsleg ráðgjöf og valdeflandi verkefni innanlands, talsmannshlutverk, fræðsla og fjáröflun.

Skipulag

Hjálparstarf kirkjunnar er sjálfseignarstofnun skráð í þjóðskrá og fyrirtækjaskrá hjá Ríkisskattstjóra með rekstrarform félagasamtaka. Yfirstjórn er í höndum fulltrúaráðs en í það skipar kirkjuráð þjóðkirkjunnar fimm fulltrúa, lærða og leikna, og prófastsdæmi í landinu einn fulltrúa hvert. Auk þess er hverri kirkjusókn heimilt að tilnefna fulltrúa í ráðið. Fulltrúaráð kýs framkvæmdastjórn Hjálparstarfsins og setur henni og endurskoðendum starfsreglur.

Starfsár stofnunarinnar er frá 1. júlí – 30. júní ár hvert.

Framkvæmdastjórn

Framkvæmdastjórn sem kosin er á aðalfundi Hjálparstarfs kirkjunnar til eins árs í senn ber ábyrgð á daglegum rekstri stofnunarinnar. Í framkvæmdastjórn Hjálparstarfs kirkjunnar starfsárið 2022 – 2023 eru Gunnar Sigurðsson, formaður, Inga Rut Hlöðversdóttir og Hörður Jóhannesson. Varamenn í stjórn eru þau Vigdís Valgerður Pálsdóttir og Benedikt Vilhjálmsson.

Starfsfólk

Bjarni Gislason - framkvæmdastjóri Hjálparstarfs kirkjunnar

Áslaug Arndal - hefur umsjón með skrifstofu

Kristín Ólafsdóttir – verkefnastýra erlendra verkefna

Vilborg Oddsdóttir - félagsráðgjafi og verkefnastýra innlendra verkefna

Guðný Helena Guðmundsdóttir - félagsráðgjafi í innanlandsstarfi

Júlía Margrét Rúnarsdóttir - félagsráðgjafi í innanlandsstarfi

Lovísa Mjöll Kristjánsdóttir – félagsráðgjafi í innanlandsstarfi

Mjöll Þórarinsdóttir – bókari, umsjón með sjálfboðaliðum

Svavar Hávarðsson – fræðslu- og upplýsingafulltrúi

Rósa Björg Brynjarsdóttir - umsjónarkona Skjólins

Hrönn Hjálmarsdóttir - starfskona í Skjólinu

Una Sigrún Ástvaldsdóttir - starfskona í Skjólinu

Fulltrúaráð Hjálparstarfs kirkjunnar

Sjálfkjörin samkvæmt skipulagsskrá stofnunarinnar

Frú Agnes M. Sigurðardóttir biskup

Skipaðir af kirkjuráði

Gunnar Sigurðsson

Hörður Jóhannesson

Kristín Magnúsdóttir

Pétur Ragnhildarson

Varamenn kirkjuráðs

Guðbjörg M. Matthíasdóttir

Fulltrúar prófastsdæma

Reykjavíkurrófastsdæmi vestra

Halldór Kristinn Pedersen

Reykjavíkurrófastsdæmi eystra

Magnús Ásgeirsson

Vigdís Pálsdóttir

Kjalarnesrófastsdæmi

Margrét Gunnarsdóttir

Vestfjarðarófastsdæmi

Helga Friðriksdóttir

Svava Björg Þorsteinsdóttir

Húnavatns- og Skagafjarðarófastsdæmi

Sr. Bryndís Valbjarnardóttir

Eyjafjarðar- og Þingeyjarófastsdæmi

Sr. Guðmundur Guðmundsson

Austurlandsrófastsdæmi

Kristín Tómasdóttir

Þuríður Wíium

Suðurrófastsdæmi

Hafsteinn Stefánsson

Fulltrúar prestakalla

Reykjavíkurrófastsdæmi eystra

Árbæjarsókn

Guðbjörg Helgadóttir

Breiðholtssókn

Sophia Kisten Macher

Digranessókn

Margrét Loftsdóttir

Brynja Baldursdóttir

Kársnessókn

Benedikt Vilhjálmsson

Hjallasókn

Andrés Jónsson

Grafarvogssókn

Sigmar Gíslason

Katrín Þorsteinsdóttir

Lindasókn

Albert Ingimundarson

Fella- og Hólabrekkusókn

Guðrún Jónsdóttir

Guðmundur Hermannsson

Seljasókn

Matthildur Sverrisdóttir

Álfheiður Árnadóttir

Reykjavíkurrófastsdæmi vestra

Ássókn

Oddgeir Þórðarson

Bústaðasókn

Magnús Viðar Skúlason

Dómkirkjusókn

Oddur Björnsson

Grensásókn

Erik Pálsson

M. Linda Helgadóttir

Langholtssókn

Anna Þóra Pálsdóttir

Nessókn

Sveinn Bjarki Tómasson

Ásmundur Jónsson

Seltjarnarnessókn

Margrét Albertsdóttir

Guðmundur Einarsson

Ólafur Egilsson

Kjalarnesrófastsdæmi

Garðasókn

Heiðrún Jensdóttir

Kálfatjarnarsókn

Inga Rut Hlökkversdóttir

Simon Georg Rafnsson

Suðurrófastsdæmi

Selfosssókn

Vilhjálmur E. Eggertsson

Þórður G. Árnason

Ofanleitissókn

Kolbrún Sól Ingólfssdóttir

Aðalheiður Pétursdóttir

Kirkjubæjarklaustursókn

Elín Anna Valdimarsdóttir

Arndís Jóhannsdóttir

Vesturlandsrófastsdæmi

Akranessókn

Sigríður Kr. Valdimarsdóttir

Ragnheiður Grímsdóttir

Eyjafjarðarrofastsdæmi

Akureyrarsókn

Jón Oddgeir Guðmundsson

Hjálparstarf kirkjunnar hefur á starfsárinu 2022-2023 lagt áherslu á heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna númer 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10 og 17.

Starfsskýrsla Hjálparstarfs kirkjunnar starfsárið 2022-2023

Ritstjórn: Svavar Hávarðsson, fræðslu- og upplýsingafulltrúi

Hönnun: Birgir Þorsteinn Jóakimsson

Forsíðumynd: Hjálparstarf kirkjunnar